

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi Krško — Izdaja vsako soboto — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — Naslov uredništva in uprave: Posavski tednik Videm-Krško 1 — Telefon uredništva in uprave Krško 17 — Tekoči račun pri Narodni banki, po-družnica Krško št. 615-T-145 — Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din — Tiska Mariborska tiskarna v Mariboru

POSAVSKI tednik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI OKRAJA KRŠKO

Maršal Tito med Dobovčani

7. september bo ostal prebivalcem Dobove dolgo v spominu — Tovariš Tito ob pivu v gostilni Polovič — „Srečni ste, da ste ga videli in z njim govorili!“ pravijo tisti, ki so zamudili edinstveno priložnost in visoki obisk

Obisk predsednika republike Turčije g. Dželala Bayara smo počastili tudi v krškem okraju, ko smo v torek, 7. septembra, množično pozdravili oba predsednika zaveznih držav na njuni vožnji iz Zagreba v Ljubljano. Ko je »modri vlak« ob 15. uri pripeljal na postajo v Dobovo, je iz vlaka nepričakovano stopil predsednik republike Josip Broz-Tito. Presenečeni in srečni prebivalci Dobove ter bližnjih vasi so ga nadvse iskreno in toplo pozdravili v svoji sredi, nakar je maršal Tito prebil v njihovi družbi dobre pol ure.

Objavljamo kratek opis bivanja tovariša Tita med Dobovčani, katerim bo prirčen obisk predsednika republike ostal dolgo v spominu.

Sonce je pripekalo z vso silo in le tu pa tam je prek dobovskih njiv i travnikov zavel rahel vetrček, da so zastave na postaji komaj vidno vzplapolale. Več sto ljudi je čakalo na dobovski postaji in nestrno pogledovalo proti Sutili, če že »morda ne grejo«. Gasilec v krojnih je bilo ob instrumentih čedalje bolj vroče. Kdor je mogel, je stopil v senco, vsi pogovori pa so se sukali okoli veličastnih sprejemov, ki jih je predsedniku Bayaru pripravilo jugoslovansko ljudstvo.

Turške in naše zastave plapolajo. Nervozen šepet gre od človeka do človeka in ko švigne mimo prva lokomotiva z vagoni, je razburjenje med čakajočimi čedalje večje. Končno! »Modri vlak« pripelje na postajo, se ustavlja, godbeniki zaigrajo turško in našo himno. Radovednost se stopnjuje. Pri katerem oknu se bo pokazal predsednik Bayar, kje je njegov gostitelj, naš tovariš Tito?

Se zvenijo akordi himen v polnem zraku, ko stopi iz vlaka predstavnik Turkov in prosi, da bi zaradi utrujenosti predsednika ne bil posebnega sprejema. Kmalu zatem se na oknu srednjega vagona odgrnejo zavese —izza njih se nasmejan ozira na

Dobovčane maršal Tito. Prvi so ga že opazili, v nekaj hipih vedo vsi, da je maršal med nami.

Ze stoji tovariš Tito na stopnicah vagona; v sinji maršalski uniformi se ozira, ves nasmejan

ce, zato se napoti s sekretarjem proti izhodu. Eden izmed železničarjev najbrž zaradi samega razburjenja tako nerodno prestavlja neki voziček, da se maršal pri strani komaj prerine na cesto

S spremstvom zavije tovariš Tito nato v gostilno k Poloviču. Ko vstopijo, vpraša predsednik republike, če imajo pivo, ga naroči, nato pa posede z gosti — domačin: za mizo.

»Tovariš Tito je v gostilni!« gre glas med množico pred hišo in v nekaj hipih je soba polna.

»Glej, glej kdo je med nami! Takšno presenečenje in takšna čast! se menijo moške

v njegovi bližini, mu podarjajo pravkar nabrane rožice in začno kar z deklamacijami. Mala Katka in Lenka se ojuočita in mu povesta pesnico iz otroškega vrta: Srček vroč imam, komu naj ga dam...

Tovariš Tito se zadovoljno smehlja, sprašuje, odgovarja, kramlja slovensko z domačin in se šali z mački. Predsednik občine mu pove, da imajo letos kmetije srednje dobro letino. Ena izmed žensk se okorajši in vpraša tovariša Tita, kje ima soprogo.

Predsednik Bajar potuje sam, pa po protokolu tudi meni ni treba potovati z ženo; v Beogradu je.

»Rade bi jo videle!« se oglašijo ženske, maršal pa:

»Jo boste že še videle!« Na mizo so prinesli piva in

voljno smehljajo, saj vidijo, da se tovarišu Titu zares ne mudi iz prijetne družbe, v kateri je tako nepričakovano lepo kramljati s predsednikom države. Maršal naroči še vina, na mizi pred njim pa je čedalje več šopkov in posameznih rožic. Roke enega izmed otrok so mu položile na mizo tudi ovel šopek cvetic.

»Eh, pa kaj hočete, vročina meni maršal.

Cas je tokrat zares prehitro potekel.

»Zdaj moram pa iti, saj veste, voznj red in spored...« V hipu so vsi na nogah in spremeljajo drugega maršala k vlaku. Z okna pozdravlja tovariš Tito Dobovčane, jim nasmejan in ves dobre volje maha in ko vlak že vozi s postaje se z okna še okuje z okrajnim sekretarjem. V vazi na njegovi mizi ob oknu pa že stoji šopek cvetic, s katerimi so mu Dobovčani podarili poleg iskrenega pozdrava in dobrodošlice tudi vse najlepše, kar je v nas za ljubljenega maršala.

Vlak je odpuhal proti Brežicam, množica na postaji pa se kar ni mogla raziti. Ves popoldan in pozno v noč so po vseh hišah, blizu in daleč govorili samo o tovarišu Titu in njegovem obisku.

Zenica, ki mu je tako nepričakovano, po domače in prav iz vsega srca zaželela na postaji sto let življenja, je povedala dragemu tovarišu Titu samo to, kar mu zares in vedno želimo mi vsi:

Da bi nam še dolgo vrsto let zdrav in čil vodil domovino!

Brežičani se pripravljajo na prvi občinski praznik

V petek, 3. septembra 1954, zvečer je bila v prosvetnem domu v Brežicah širša seja Ljudskega odbora mestne občine, kateri so prisostvovali poleg odbornikov še zastopniki Socialistične zveze, JLA in množičnih organizacij. Seji je prisostvoval tudi predsednik OLO Tone Zupančič.

Glavna točka dnevnega reda je bila razprava o pripravah za občinski praznik, ki bo 28. oktobra.

Letos bodo Brežičani prvič proslavili svoj občinski praznik. Do takrat pa jih ločita le še pičila dva meseca, zato morajo s pripravami pohiti.

Partizanski tabor na Ostrožnem, kjer se bodo zbrali vsi preživeli štajerski, koroški, prekmurški in posavski borci, interniranci, izgnanci, terenci in otroci padlih borcev, bo s svojim sporedom veličastna podoba našega boja za svobodo. Na Ostrožnem je vse pripravljeno, da bodo sto tisoči, ki bodo 18. in 19. sept. prišli v Celje, preskrbljeni z vsem, kar tako velika prireditel zahteva.

Na Ostrožnem se bodo zopet zbrali tomšicevi, šlandrovi, borci Kozjanskega in Lackovega odreda, Sercejeve brigade in drugih enot. Deset tisoč izseljenec se je priglasilo za Ostrožno.

Na zborovanje 19. sept. bodo prišle partizanske patrulje iz vseh strani Štajerske.

Pred tribuno, na kateri bo tudi tovariš Tito, bodo zopet zbrani preživeli borci Pohorskega bataljona, II. grupe odredov Štirinajste divizije in številnih brigad.

Na velikem zbornem prostoru se bodo zbrali sto tisoči Slovencev in gostov iz vseh bratskih republik. Vsem skritim sovražnikom doma in po svetu bomo znova dokazali, da ni bilo in je ni sile, ki bi zbrisala slovensko ljudstvo s sveta. Na Ostrožnem bomo pokazali z velikim političnim zborovanjem tega dela Slovenije vsem tistim, ki se jim še cede sline po naši zemlji, da znamo ceniti in varovati s krvjo priborjeno svobodo.

Zato ne pomišljajte — Ostrožno nas pričakuje! Naj tudi naše Posavje prispeva dostojen delež k veličastni manifestaciji na Ostrožnem!

7 dni po svetu

Predsednik turške republike Dželal Bayar je v četrtek ob 18.10 zapustil našo državo, poln najlepših vtisov in svetlih perspektiv za bodoče jugoslovansko-turško sodelovanje. »Od trenutka, ko sem stopil na vašo tla«, je dejal jugoslovanskim novinarjem na tiskovni konferenci na Brionih »sem imel priložnost, da sem prišel v neposreden stik z ljudstvom. Bil sem zelo srečen in zadovoljen, ker sem spet lahko videl vašega velikega vodjo in se seznanil z njegovimi najvišjimi sodelavci. Naši pogledi so se družili v vseh vprašanih.«

Visoki turški gost je v spremstvu maršala Tita obiskal poleg Beograda še glavna mesta ljudskih republik Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Slovenije ter si ogledal nekatere njihove znamenitosti. Povsod, kjer koli se je pojavil, se je lahko prečital o prisrčnem in odkritem prijateljstvu, ki ga goje jugoslovanski narodi do zaveznice Turčije ter do balkanske zveze. Naše ljudstvo se je dostojno oddolžilo za podobne ovacije, ki so jih turške množice prirejale maršalu Titu ob njegovem nedavnem obisku Turčiji.

Obisk predsednika prijateljske Turčije pomeni velik korak naprej pri poglobljanju medsebojnih stikov. Maršal Tito in predsednik Bayar sta to resnico tudi poudarila v skupni izjavi na Brionih v kateri je med drugim rečeno: »Prepričana sva, da bo naše srečanje dalo nov važen prispevek k razvoju sodelovanja in prijateljstva med obema državama sodelovanja, ki se je tako srečno izrazilo v ankerskem sporazumu in dobilo močno potrdilo pri sklenitvi pogodbe o zvezi političnem sodelovanju in vzajemni pomoči med Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo.«

Dogodki po ostalem svetu pa gredo svojo pot, ki tu in tam ni prav nič razveseljiva. Za peti dan bombardirajo letala Čang Kaj Seka pristanišče Kvemo na kitajski celini, razen tega letajo nad mesti province Fulin (Nadaljevanje na 2. strani)

Predsednik republike Tito s soprogo v pogovoru z g. Dželalom Bayarom

in vidno doore volje, po kolo-dvoru in ljudeh, ki začnajo vzklikati in ga pozdravljati. Maršal stopi sam brez spremstva med nje in že so okoli njega mladi in stari. Presenečenje je veliko. Nihče ni pričakoval, da bo maršal tako nepričakovano obiskal Dobovčane.

K tovariš Titu stopi sekretar okrajnega komiteja ZKS za krški okraj tov. Franci Kolar in ga prisrčno pozdravi v imenu zbrane množice. Z njim je tajnik okrajne tov. Vinko Salmič, predsednik občine Dobova tov. Gustav Merslavčič in še nekaj tovarišev, ki so čakali, da bi pozdravili prihod visokih gostov. Vzklikanje vzhodstvenih ljudi se stopnjuje.

»Pozdravljen! Dobrodošel med nami! Živel tovariš Tito!« Vzklik se prepleta, iz vrst navzočih se prerine do maršala stara žena in ga vsa ganjena objame:

»Dobrodošel! Da bi nam še dolgo živeli!« »Kako dolgo pa?« vprašuje tovariš Tito, ki ga je prisrčnost starkinega vščila razveselila.

»Se sto let!« odvrne žena, tovariš Tito pa se ji zahvali in pravi med smehom: »To bi bilo pa le preveč!«

Ze je v razgovoru z otroki, ki so kakor čebele okoli njega; sprašuje jih kako je in jim pravi, da je vroče dan. V spremstvu sekretarja Kolarja in n'govih otrok se poda tovariš Tito na sprehod do konca postaje, se pozdravi z gasilci in pove kapelniku, da je predsednik Bajar utrujen zaradi dolge poti in da je prav, da ga med počitkom ne vznemirjajo.

Sonce pripeka in že z vso silo. Tovariš Tito si zaželi sen-

in žene kar v maršalovi navzočnosti. Vsa bi ga rad videl in slišal čimbolj ob blizu. Nekaterim srečnejšim se posreči, da se dotakne njegove roke. Materam z malčki v naročjih, ki so prav blizu maršala, je najlepše. Tovariš Tito se poičra s tem in onim, cicibani in pionirji pa so še bolj iznajdljivi. Splezali so pod mizo in obdali maršala. Nič se ne boje zadovoljno se muzajo

vina, predsednikov strežaj; pa iz vlaka tudi cigarete. Čas teče, minute bežijo kar prehitro. Drugič in tretjič se je tovarišu Titu približal eden izmed njegovih spremstev in ga vljudno opozoril, da prihaja čas odhoda. Predsednik pa se kar ne da iz prijetne družbe in pravi:

»Čekaj sada, jedva sam dočal u birtiju i ne mičem se sada iz birtije nikud!« Navzoč: se zado-

Ob srečanju na Ostrožnem pošiljamo borbene pozdrave vsem borcem, aktivistom, izseljencem in internirancem!

OSTROŽNO

bo manifestacija dosedanjih uspehov naše domovine, spričevalo naše zavesti in praznik socialistične demokracije Titove Jugoslavije.

OKRAJNI LUDSKI ODBOR KRŠKO - OKRAJNI ODBOR SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI - OKRAJNI KOMITE ZKS - OKRAJNI ODBOR ZVEZE BORCEV KRŠKO

Vremenska napoved

za čas od 11. do 19. septembra
Lepo vreme bo trajalo do srede prihodnjega tedna. Druga polovica prihodnjega tedna bo nestalna s pogostimi padavinami.

V vaseh na Gorjancih bo zasvetila elektrika

V Črneči vasi, Crešnjevcu Vrtači in na Orehovcu bo kmalu zasvetila elektrika. Vaščani ki se prav dobro zavedajo, da bo elektrika prinesla tudi k njim napredek, pridno kopljejo jame in pripravljajo električne drogeve. Na mestih, kjer samo tanka plast zemlje pokriva skale, morajo uporabljati razstrelivo. Naporno delo bo bogato poplačano. Elektrika — davna želja ljudi v vaseh na Gorjancih, bo kmalu postala stvarnost. Vsa dela opravlja podjetje Elektro Videm, ki gradi tudi transformatorsko postajo. Sredstva je dala na razpolago občina, ki je najela potreben kredit, precej pa je prispevala tudi kmetijska zadruga v Kostanjevici. Notranja instalaterska dela bodo plačali koristniki sami.

KMETIJSKI RAZGLEDI

Blíža se čas setve

V zadnjih dveh letih so računari z računi dokazovali, da se najbolj izplača saditi krompir. Žita smo devali v nič. Toda nestalna cena krompirja in pa dejstvo, da je kruh še vedno naša glavna hrana, daje ponovno veljavo žitu. Ker Slovenci pridelamo veliko manj žita, kot pa pojemo kruha, nas posebno močno prizadene vsak neuspeh v pridelovanju žit na jugu države (Slavonija, Vojvodina). Tozadevna kriza ima v Sloveniji močan odmev. Omiliti to krizo in zmanjšati pomanjkanje kruha v Sloveniji je naloga našega kmetijstva, ki naj s setvijo žit pomaga prebroditi težke dni borbe za kruh.

7 dni po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani)

kien in strahujejo prebivalstvo. Vlada na Formozi trdi, da gre le za maščevanje, ker so Mao Ce Tungove topanke enote obstrlejevale eno od kuomintangskih oporišč na otoku Amoj tik ob kitajski celini. Resnica pa je, da je kitajska vlad, pred kratkim izjavila, da bo osvobodila Formozo, t. j. sestavni del kitajskega ozemlja, in da si Čang Kaj Šekov režim zelo želi vojaškega spopada, ker pričakuje ameriško pomoč in z njo tudi ponovno vrnitev na kopno.

In ta pričakovanja se lahko uresničijo, če sedanjega, sicer razmeroma majhnega spora ne bodo kmalu rešili.

Kuomintangski režim je prav te dni dobil zelo močno oporo tudi v tako imenovanem obrambnem paktu za Jugovzhodno Azijo, ki so ga v Manili, glavnem filipinskem mestu, podpisali predstavniki ZDA, Vel. Britanije, Francije, Filipinov, Avstralije, Nove Zelandije, Siama in Pakistana. Na zunaj je podoban Atlantskemu paktu, med drugim pa vsebuje člen, ki določa, da sega področje »proti agresiji od zunaj« tudi severno od 21. vzporednika na Pacifiku. Sem sodijo med drugim tudi Formoza, Japonska in Koreja. V primeru, da se kuomintangski in pekinški režim resno spopadeta med seboj, bo torej »vznenmiren« tudi najmočnejši mehanizem, ki o sebi trdi, da je obrambne narave. In ker ZDA, tvorec tega mehanizma, podpirajo Čank Kaj Šeka, ni težko uginiti, komu bi pripisali »agresivne« namene.

V Evropi je začasno propadla britanska zamisel, da bi se devet držav — članice predvidene EOS in ZDA, Vel. Britanija in Kanada — sešle v Londonu in se pomenile o novih oblikah evropske obrambe ter nemški oborožitvi. Načrti o evropski obrambni skupnosti so po neuspeli bruseljski konferenci propadli, zato je treba najti obliko za drugo obrambno telo. ZDA in Zah. Nemčija so izjavile, da se iz tehničnih razlogov 14. t. m. ne morejo udeležiti sestanka, zato britanski vladni prestalo drugega, kakor da ga preloži na konec t. m. ali na prihodnji mesec. Se prej pa bo treba vskladiti nasprotujoča si gledišča med Zahodnimi državami o namenu in širini tega sestanka.

Franc Bukovinsky:

Stanovanjsko vprašanje v luči novih predpisov

V zvezi s predpisi za izdelavo gospodarskega sistema FLRJ je Zvezni izvršni svet sprejel med drugim tudi uredbo o upravljanju stanovanjskih hiš. Zaradi nekaterih pomanjkljivosti, ki so se pokazale v praksi, je bilo besedilo prvotne uredbe prečiščeno in dopolnjeno. Nova uredba velja torej od 14. julija 1954.

Ker je stanovanjsko vprašanje take narave, da zadeva vsakega posameznika v naši družbi, bomo zaradi lažjega razumevanja navedli bistvene značilnosti uredbe o upravljanju s stanovanjskim fondom.

Poleg tega, da je nova uredba v celoti odpravila dosedanj administrativni način distribucije s stanovanji, daje ta uredba gospodarstvu s stanovanjskim skladom novo družbeno gospodarsko obliko in vsebino. Njene glavne značilnosti so:

1. uvedba družbenega upravljanja s stanovanjskim skladom.

2. sodelovanje stanovalcev v

ni od 60 do 70 tisoč din, stroški pa znašajo največ 20 tisoč din. Tako nam en hektar pšenice da s sorazmerno malim trudom od 40 do 50 tisoč din čistega dobička, kar ni pri večini drugih kultur. Seveda, če hočemo to doseči, moramo žitu nuditi najboljše pogoje za uspevanje, o čemer se bomo pogovorili.

ZITNE VRSTE JESENSKE SETVE

a) Ječmen

Je najstarejše žito. Dober je za kruh, kašo in žgance, odličen kot krma za prašiče, posebno za mlade puijske (»pajceke«). Njegova hranilna vrednost ne zaostaja dosti za koruzo, pri beljakovinah pa koruzo zelo prekaša in je prav zato tako odlično hranilo za naraščaj. Dobro prenese mrz in vročino. Vse blage, globoko ilovate, ilovnato-peščene in peščeno-ilovnate zemlje, ki imajo dovolj apna, spadajo med ječmenove zemlje. Kislih zemljišč ne mara.

Ječmenu je treba bolj gnojiti kot pa ostalim ozimnim žitom. Hrano potrebuje posebno v jeseni. Včasih so ječmenu gnojili s hlevskim gnojem, ostalim žitom pa ne. Zaradi tega, ker hlevski gnoj prepočasno deluje (in ker ga dostikrat ni), mu dajmo ob setvi 100 kg dušičnih umetnih gnojil (apneni dušik, amonijev sulfat, soliter), 100 kg kalijeve soli in 300 kg superfosfata. Dušik damo v celoti v jeseni, kalijevo sol in superfosfat pa polovico ob setvi, polovico pa zgodaj spomladi.

Ozimni ječmen se mora pred zimo krepko razrasti. Spomladi nima časa za razrast zaradi nagle rasti in zgodnje zoritve. To dosegemo le z zgodnjo setvijo. Čim slabša je lega in podnebje, tem prej ga je treba sejati. V neugodnih legah se seje v začetku, v ugodnih pa sredi septembra, vsekakor pa 14 dni prej kakor druge žitarice. Setev v oktobru je tvegana. Pri nas ga je treba posejati do 20. septembra, če hočemo, da nam uspe.

Ječmen daje sorazmerno več pridelka kot pšenica in rž. Da se pridelati na hektar od 25—35 centov zrna in 35—50 q slame. Ječmenova slama pride še kot krma v silo v poštev, ker je boljša kot pšenična ali ržena. Daje torej zelo lepe dohodke, zahteva malo dela in nam zaradi zgodnje zoritve omogoča

rano setev strniščnih posevkov, predvsem zelene koruze. Za ječmenom se pri nas lahko sadi še krompir, ki je dostikrat boljše za seme kot spomladski sajen. Je torej zelo donosno žito in zasluži, da ga sejemo čim več.

O rži in pšenici se bomo pa pogovorili prihodnjik.

Tit Doberšek

Iz brež.ške sodne dverane

PREPOVEDANA TRGOVINA

Neupravičeno so se pečali s trgovino in bili zato obsojeni: na 5000 din denarne kazni ali 25 dni zapora, pogojno za dobo enega leta Julij Bizjak, trgovski pomočnik iz Ljubljane, in njegova žena Anica Bizjak, nezaposlena trgovska pomočnica. Mož je kupil pri trgovskem podjetju »Tkanina« v Ljubljani, kjer je zaposlen, in drugod najmanj 152 metrov raznega tekstilnega blaga, ki ga je njegova žena razpečevala po okraju Krško in Klanjec za najmanj 100.200 dinarjev;

na 2000 din denarne kazni ali deset dni zapora Franc Zorko, kmet iz Dolenje vasi, ker je kupoval odojke in jih čez nekaj tednov draže naprej prodajal. Ni mu pomagal zagovor, da je bil v denarni stiski in da je hotel nekaj zaslužiti;

na 1400 din denarne kazni ali sedem dni zapora Ivan Mrgole, delavec v Znojlah, ker je na drobno prodajal po 130 din poleg svojega vina tudi 15 litrov drugega vina, ki ga je nekaj dni pred tem kupil drugod. Zagovarjal se je, da ni vedel, da je to kaznivo in da je prodajal vino ob vaškem žeganju.

PREŽIVNINE NE PLAČUJE

Že več kot dve leti za svojega nezakonskega otroka sedaj že sedemletno deklico A. G. poljelec Franc Zabkar z Ardrega pri Raki čepav bi bil to lahko storil, potem ko je bil pred civilnim senatom obsojen na plačevanje komaj 600 din mesečno. Zagovarjal se je, da nima nobenih sredstev, da bi pa vzel otroka k sebi: na kmetijo, na kateri tudi sam dela pri svojem otoku. Kaznovan je bil na 20 dni zapora, pogojno za dobo dveh let.

SREBRO GOLK, ZLATO MOLK

Na ta star: pregovor je pozabila Tončka Stribar iz Malega Mraševa, ko se je ponoči vozila s kolesom brez luči in sta

Kmetijska zadruga Kapela

bo imela polletni občni zbor 12. t. m., ob pol 8. uri v stari šoli (bivši pisarni KLO). Ker bo občni zbor zelo pomemben za vse panoge kmetijstva na območju zadruge, naj se ga udeležijo vsi člani in nečlani, ki se za delo zadruge zanimajo, prav posebno pa tudi tisti, ki še omahujejo, ali bi postali člani zadruge ali ne.

Naj ne bo kmetovalca, živinorejca itd., ki ne bi bil član domače kmetijske zadruge! D. V.

jo miličnika iz Kostanjevice na kraju samem mandatno kaznovala. Ko je plačevala denarno kazn 150 din, ji je ušlo: »Prekleti cigani!«. Pred sodnikom se je brezuspšno zagovarjala, da je rekla le sama za sebe, pa še to samo »Prekleti cigani!« ne pa »cigani!«. Obsojena je bila na 2000 din denarne kazni ali deset dni zapora

VRV IN VERIGO

prvo 15 metrov, drugo poldrugi meter dolgo, je ukradel Jože Zabkar, delavec iz Senuš, Francetu Puntarju, ki se mu je pri vožnji sena pokvaril voz, ki je moral ostati zato čez noč zunaj na poti. Obdolženec se je branil, da pravzaprav ne ve, zakaj je to storil, sicer pa da ni nihče oškodovan, ker je dobil Puntar verigo nazaj, vrv pa mu bo dal novo. Pri tem pa je obdolženec pozabil, da je do kritja škode prišlo šele potem, ko so miličniki odkrili tatvino. Obsojen je bil na mesec dni zapora.

ŽELEZNIŠKI PROMET STA OGROŽILA

iz malomarnosti in spravila v nevarnost življenje ljudi in premoženje večje vrednosti Franc Kocjan in njegova sestra Olga, oba poljska delavca iz Stare vasi pri Vidmu. Pri železniškem prehodu v Stari vasi sta zapečljala voz z vprego na zaprt železniški progo, po kateri je prihajala motorna drezina z dvema osebama. Drezina se je zalele, v voz in je iztirila. Franc Kocjan je nasilno dvignil pred tem železniške zapornice, Olga Kocjan in konj sta bila huje poškodovana. Franc Kocjan je bil obsojen na 1 mesec in 14 dni zapora nepogojno, Olga pa na mesec dni zapora, pogojno za dobo enega leta. — Železniško transportno podjetje v Ljubljani je oškodovano za 98.000 din, ker je toliko stalo popravilo drezine. O tem bo obravnavalo še civilno sodišče, če obsojenca ne bosta priznala oškodnine.

Z Rake nam pišejo

Šolska vrata so se spet odprla in otroci, hite veselo in živahno dan za dnem v šole. Ze od nekaj je bilo na Raki veliko šolo-obveznih otrok, saj je imela šola pred vojno po deset oddelkov. Tudi zdaj opažamo, da število otrok stalno narašča. Šola pa ima le štiri učilnice, zato smo mislili, da bi za otroke iz oddaljenih vasi (Gmajne, Kržišča, Ravna, Korena itd.) pridobili novo učilnico, ki naj bi bila na Smedniku.

Zal, pa posamezniki na Smedniku nimajo razumevanja, da bi otrokom prihranili trud in hojo v slabem vremenu in pozimi. Čeprav so na Smedniku primerni prostori za učilnico in stanova-

nje za učiteljstvo, so se našli ljudje, ki so celo osebno pregovorili lastniki hiš, tako da ne bo nič z obnovo učilnice. Otroci bodo morali še naprej iz najbolj oddaljenih vasi hoditi po več kilometrov daleč v šolo na Rako.

Veliko večje razumevanje je pokazal občinski ljudski odbor na Raki, ko je sklenil, da bo tu urejena nova učilnica.

★

V nedeljo 12. 9. bo imela kmetijska zadruga na Raki polletni občni zbor. Začet se bo ob osmih zjutraj v šoli in vabimo vse člane in ostale prebivalce, da se ga udeležijo v čim večjem številu.

K. L.

Alitega v Pišecah prej niso vedeli?

Kmetijska zadruga v Pišecah ima vinski ldet. Dalj časa je bil njen upravnik Edo Podgoršek, nedavno tega pa so ga odstavili. Poslovanje v kleti ni bilo v redu. Ob pregledu se je pokazalo, da manjka 732 litrov, kar znese 67.344 dinarjev škode. To pa še ni vse; iz posebnega seznama, ki ga vodita kletarja, je razvidno, da manjka skupno 1300 litrov vina ali da je škode za 120.000 dinarjev.

Kako je prišlo do poverebe? Svoječas so v klet radi zahajali Podgoršek, Pikelec, Sumrak in drugi. Vino je bilo poceni, pa tudi poznalo se ni, če ga je kakšen liter zmanjkal. Proti koncu lanskega leta pa je nadzorni odbor kmetijske zadruge naročil kletarjem, naj vpisujejo v zvezke vse količine vina, ki ga bodo popili Podgoršek in njegova družina. Zvezek se je polnil in postal prav zanimiva kronika: dne... Podgoršek, Pikelec, Ogorevc in Sumrak... 5 litrov vina, dne... Podgoršek za veliko noč... 5 litrov, dne... seja tega in tega odbora — 5 litrov vina in tako dalje in dalje. Vre gre tolikokrat na vodnjak, dokler se ne razbije.

Zalostno je, da se člani kmetijske zadruge v Pišecah niso že prej spomnili, da bi upravniku vinske kleti pogledali pod prste. Šele kontrola je ugotovila, da v kleti nekaj smrdi. Zakaj nadzorni odbor zadruge ni preprečil točenja vina Podgor-

Važno za upravičence otroških dodatkov

Z ozirom na objavo Republiškega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani v Slovenskem poročevalcu in Posavskem tedniku št. 35 z dne 4. septembra 1954 daje Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Krškem sledeče dopolnilo:

Vsi koristniki otroškega dodatka, ki prejemaajo od 1. 8. 1953 dalje otroški dodatek v zmanjšanem znesku, so si dolžni sami nabaviti nova davčna potrdila o dohodnini za 1. 1954. Tiskovine se dolo pri pristojnih občinah, ki vpišejo podatke o družinskih članih, nakar Uprava za dohodke pri OLO izda potrdilo o dohodnini. Tako izpolnjena potrdila oddajo koristniki upravam podjetij-ustanov, ki jih bodo skupno oddala pristojnemu zavodu.

Istočasno opozarjamo vse koristnike otroškega dodatka, da takoj ob pričetku šolskega leta 1954-55 predložijo potrdila o šolanju za vse otroke, rojene pred 31. 8. 1941.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje Krško.

POZNO JE

— Vzemite vendar šopek rož za svojo ženo... Saj vendar veste, kaj govore rože...
»Dobro, dajte mi torej eno!«
— Samo eno?
»Da, zadostuje, ker druge ne bi prišle do besede!«

Vsem kolektivom in delovnim ljudem čestitamo k veličastnemu prazniku

„Stajerska v borbi“

Vino-sadije Brežice

stanovanjske pogodbe kot pogodbeni stranka, ki stanovanje oddaja. Stanovanjske, pa tudi druge pogodbe, ki so v zvezi z upravljanjem in vzdrževanjem zasebnih hiš, ki so vključene v stanovanjsko skupnost, sklepajo v lastnikovem imenu stanovanjska skupnost po hišnem svetu. Višina najemnine se določa po stanovanjski tarifi, ki jo določa OLO s svojim odlokom za celo območje okraja. S tem je lastniku zasebne hiše vzeta možnost, da bi z različnimi pogodbenimi klavzulami ali z navijanjem najemnin izkoriščal delovnega človeka.

Zaradi omenjenih in še nekaterih drugih omejitev zasebnega hišnega lastnika, ki jih predvideva uredba, so nekateri mnenja, da je z uredbo o upravljanju stanovanjskih hiš izpeljana nacionalizacija zasebnega stanovanjskega sklada. To ni pravilno. Uredba se naprej priznava zasebnim lastnikom hiš lastninsko pravico. Zasebne hiše, ki so vključene v stanovanjsko skupnost, se smejo odčitati po sicer veljavnih predpisih. Lastninska pravica zasebnih lastnikov hiš, ki so vključene v stanovanjsko skupnost, predstavljajo spričo pristojnosti za družbeno upravljanje hiš v glavnem le goło lastnino, razen kolikor ni sem prištet premoženjskih pravic, ki jih tem zasebnim lastnikom ustanavlja uredba.

Po uredbi upravljaajo stanovanjske hiše hišni sveti in stanovanjske skupnosti na osnovi pravice do stanovanja, ki pristaja stanovalcem. Ta pravica je splošna pravica delovnega človeka, da mu socialistična družba omogoči oziroma zagotovi ustrezno streho nad glavo. Pravico do določenega stanovanja si uživalec stanovanja oziroma sostanovalec pridobijo s stanovanjsko pogodbo oziroma pogodbo glede posameznih stanovanjskih prostorov. Pravica do stanovanja zagotavlja stanovalcem trajno pravico do uživanja stanovanja v skladu s predpisi o hišnem redu. Ta pravica se lahko izgubi samo tako, kakor to določa uredba, in sicer:

1. če upravlja uživalec stanovanje tako da se stanovanju dela škoda, ali pa ga uporablja v druge namene, ne pa v tiste, ki so določeni s pogodbo;

6. če uživa uživalec stanovanja trajno dve stanovanji;

7. če se hoče zasebni lastnik, ki ne stanuje v svoji hiši, vseleti v določeno stanovanje svoje hiše in je uživalec stanovanja zagotovljeno primerno stanovanje;

8. če uživalcu stanovanja preneha funkcija ali delovno razmerje, ki je pogoj za uživanje stanovanja.

Stanovanje se zaradi naštetih razlogov odpove lahko ob vsakem času, odpovedni rok pa začne teči od prvega dne v naslednjem mesecu in znaša dva meseca. V primerih iz 5., 7. in 8. točke je prisilna izselitev uživalca stanovanja dovoljena, šele potem, ko preskrbi ljudski odbor primerno stanovanje. V vseh drugih primerih pa je prisilna izselitev dovoljena potem, ko ljudski odbor preskrbi uživalcu stanovanja najpotrebnejše prostore.

Za odločanje o odpovedih in o nastalih sporih je pristojno okrajno sodišče. S smrto uživalca stanovanja ne preneha stanovanjska pogodba za osebo, ki so ob njegovi smrti stanovalci z njim v istem stanovanju. Pravice iz tega odstavka veljajo tudi za uživalec stanovanj v zasebnih stanovanjskih hišah, ki niso vključene v stanovanjsko skupnost.

(Konec prihodnjik)

Viktor Avbelj-Rudi:

Pozdravljeni, štajerski borci!

Ostrožno, majhno naselje tik pri Celju, se pripravljalo na velik sprejem. Tu se bodo 19. septembra letos zbrali štajerski borci ter vsi, ki so z njimi delili veselje in hude čase, zmage in udarce, vsi, ki so vsak po svoje prispevali svoj delež v narodnoosvobodilni borbi. Srečali se bodo stari znanci, nekdanji bojni tovariši, ki so se borili na Štajerskem, zbrali se bodo Štajerci, ki so se borili drugod po Jugoslaviji, na Ostrožnem bodo tudi vsi, ki so zaradi svoje dobre misli in pripravljenosti boriti se proti okupatorju preživljali grozote zloglasnih okupatorskih uničevalnih taborišč.

Toda kakor na podobnih zborih povsod po Jugoslaviji, tako kakor v Toplicah in na Okroglicah, se bomo tudi na Ostrožnem spominjali najslavnejših dni naše zgodovine. Kakor je borba katere koli pokrajine pomnila sestavni del borbe vseh jugoslovanskih narodov, kakor se je v NOB manifestirala čvrsta enotnost v borbi proti okupatorju, tako predstavlja slavje, kakršno bo 19. septembra na Ostrožnem, manifestacijo enotnosti delovnih ljudi v borbi za srečnejše življenje, v borbi za socializem. Tradicije NOB, ki se jih bomo spominjali na Ostrožnem, so močno jamstvo za uresničenje velikih smotrov naše socialistične graditve, obenem pa nadaljnji udarec ostankom tistih temnih sil, ki jim uspehi Titove Jugoslavije niso po volji.

Štajerska je bila važen člen v borbi slovenskega naroda za osvoboditev, za svoj nacionalni obstoj. Zloglasna razdelitev Slovenije med tri okupatorje naj bi po njihovih načrtih obveljala za vedno. Slovenska Štajerska naj bi izginila z zemljevi-

Božidar Jakac: PARTIZAN

da in postala nemška pokrajina. Tako je leta 1941 odredil okupator, tega si je želela petokolonaska klika, ki ji je na Štajerskem stara Jugoslavija dovoljevala vse, samo da se je s tem dobrihala germanskemu pohlepu.

Toda vse to so bili računi brez krčmarja! Avtorji teh načrtov niso računali na nacionalno zavest prebivalstva, pozab-

ljali so, zakaj in na kakšen način so s tako lahkoto vojaško zasedli trilo Jugoslavijo. Niso računali na Komunistično partijo, ki je s svojim programom nacionalne in socialne osvoboditve uživala vse simpatije ljudskih množic širom po Sloveniji.

Zaradi tega na Štajerskem niso računali na upor, zlasti še zato ne, ker so že prve dni po

okupaciji pričeli z izseljevanjem tisočev prebivalcev, ki po mnemju pete kolone niso bili naklonjeni nemštvu. Njihov načrt je bil — uničiti ali pa odstraniti vse, kar je slovenskega.

Kljub vsem tem ukrepom pa se je Štajerska od samega dneva okupacije pripravljala na oborožen upor. Na prve politike upora so reagirali Nemci z najbolj zločinskimi ukrepi. S streljanjem talcev, posameznikov in skupin, s streljanjem tovaršev, ki so jim dokazali udeležbo v narodnoosvobodilnem gibanju ali povsem neprizadeh, dalje s preseljevanjem, s pošiljanjem v taborišča in s požigi so hoteli ustrahovati ljudi. Ves svoj srd so zlili na najnaprednejše borce, organizatorje upora. Bilo je jasno, da hočejo za vsako ceno, tudi za najpodležijimi zločini, preprečiti vsakršen odpor. Ta njihova brutalnost in njihovi ukrepi so imeli za svoj namen prestrašiti slovensko prebivalstvo po Štajerskem, da ne bi bilo sposobno misliti na upor. Cesar niso mogli doseči s svojo raznorodno politiko, so hoteli doseči z brutalnostjo, pri čemer so jim zvesto pomagali nemški, ki so se usidrali v glavnih štajerskih mestih.

Štajerska je bila tedaj predmet najhujšega sovražnega terorja. Borba štajerskega ljudstva je bila morda v Sloveniji najtežavnejša in najbolj neenakak. Pogoji za NOB so tedaj zahtevali velikih naporov, požrtvovalnosti in žrtv. Toda kljub najbolj grobim represalijam, ki jih je izvrševal okupator nad prebivalstvom, in kljub njegovi moči so se že leta 1941 ustanovile na Štajerskem prve partizanske enote, čete in bataljoni. Seme upora je globoko pognalo svoje korenine. Izkoriniti ga ni več mogel niti okupator, če bi niti podlode pete kolone in domačih izdajalcev.

V teh najtežjih časih, ko ni bilo pogojev za večje oborožene napade, je narodnoosvobodilno gibanje doseglo izredno važno zmago. Povezalo se je z najširšimi množicami, s čimer je bilo izpodrežano zaledje okupatorju in njegovim pomočnikom. Ustvarjeni so bili pogoji za prihod slavne II. grupe odredov na Štajersko. Njen prihod pomeni začetek dalekosežnejših vojaških operacij proti sovražni oboroženi sili in nadalje uspešno utrjevanje političnih množičnih organizacij. S prihodom XIV. proletarske divizije je bil okupator stisnjen le v večjih postojankah. Štajerska je bila in je ostala slovenska. In prav na tem delu slovenske zemlje je nemški okupator doživel brezpogojno kapitulacijo svoje vojaške sile, ki se je umikala v svoje izhodišče pod udarci NOV Jugoslavije. Po njeni zasluzi in po zaslugah borbe štajerskega ljudstva je za vse večne čase doživela popoln polum teorija o nemški Štajerski.

Svoboda je bila izbojevana za ceno velikih naporov, samozatajevanja in velikih žrtv. V tej borbi zavzemajo častno mesto napori štajerskega ljudstva. Te slavne preteklosti se bomo spominjali na Ostrožnem. Živimo v globoko hvalečnosti se bo-

JANKO JARC:

Zgodba o Štirinajsti diviziji na Štajerskem

»Kajuh leži v veži s prestreljenimi prsi, oči široko odprte s pogledom proti svojemu rojstnemu Sošanju. Njegov obraz je ves blede, zdi se bel kot papir. Zraven njega leži njegova titovka, roka še stiska revolver, na prsih mu rde rože krvi —« tako ga je gledal Stane Terčak, ko je nad mladim pesnikom vstajal mladi dan in so mu njegove gore: Ojstrica, Grintavec in Peca v svojih temnih s prvim soncem privzgle zadnje luč.

Divizija se z zadnjimi močmi prebija v koroške strmine.

Pa tudi preganalec je utrjen. Prepričan je, da je divizijo strl. Širokoustno razglašajo Steindl, da je divizija »tujerodnih vsiljivcev« uničena, krvniki si čestitajo med seboj, v vurberskem gradu nad Dravo se gostijo najvišji predstavniki zločinskih nacistov in se vpisujejo v posebno knjigo za spomin na dan, ko so strli Štirinajsto.

V gorah in grapah ob koroški meji, na Graški gori in pri Radegundu ter še tu in tam pa je spet oživilo. S Pohorja je prišel Efenka s svojim bataljonom, zaostali in ozdravljeni borci so se javljali v štabih, utrjenosti je izginila, Štajerska se je dramila, nove vrste borcev so hitele, da nadomeste izgube in okrepe divizijo, ki je sedaj postajala prava štajerska vojska. In spet je bučala pesem po bataljoni.

8. marca pošlje diviziji pozdrav poverjenstvo Izvršnega odbora Osvobodilne fronte za Štajersko, 14. marca ji v posebnem povelju izrazi pohvalo in priznanje komandant Stane, iz Vrhovnega štaba ji pošilja pohvalo in priznanje maršal Tito.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Naše žrtve

Podatki o okupatorjevem nasilju na Štajerskem so še vedno nepopolni. Čeprav so nacisti v začetku terorja z raznimi lepki in plakati objavljali ustrelitve »banditov«, so kasneje streljali talce in ujetje partizane, ne da bi njihovo število objavljali točno.

Preveč dela bi imeli s tem, ljudje pa bi tudi javno preveč izvedeli, kakšen je »novi nemški red«. Na drugi strani pa so nacisti in njihovi podrepaniki pobijali napredne Slovence tudi skrivoma in »mimo oči«, zlasti še, če štejemo semkaj tudi številne Slovence, ki so jih pobili v zaporih.

Ko bodo podatki o nacističnem nasilju na Štajerskem popolni, bodo številke o krvavi žetvi okupatorjevega nasilja na Štajerskem še večje. Naj navedem le kratke pregled, ki pa je, kot omenjeno, nepopoln: Ustreljenih 3600, obojenih 217, zablanih 103, ubitih z mučenjem 358, umrlo v taboriščih 1156, interniranih v nemških uničevalnih taboriščih 5111, interniranih v domovini 2860, zaprtih 10.575, izseljenih 67.885 in odpelanih na prisilno delo 21.579.

Krvava žetev okupatorja pa je rodila samo upor. Pod vodstvom Komunistične partije, ki je dala za vstajo na Štajerskem svoje najdragocenejše kadre, se je Štajerska dvignila in navzlic najhujšemu terorju povedla ljudstvo v boj proti okupatorjem, ki je bil zaključen z zmago nad nacistom.

Kaj bo na Ostrožnem?

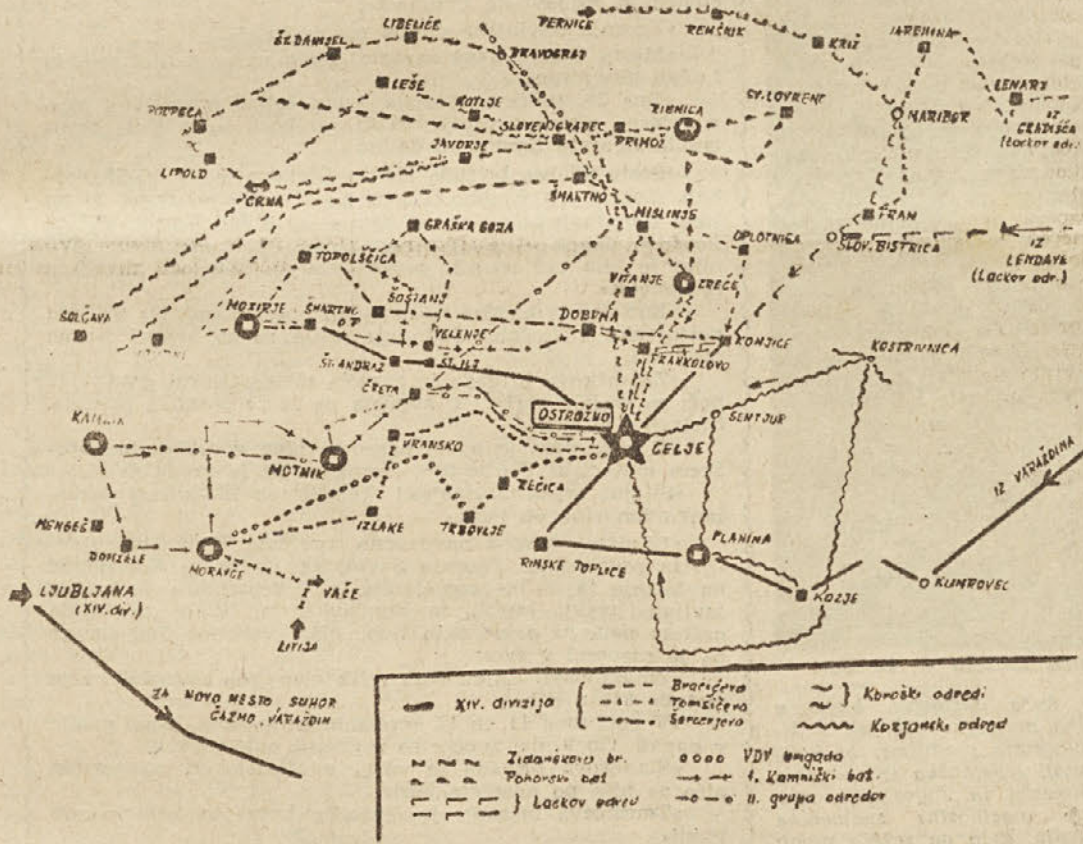
Ob taboru na Ostrožnem si bomo lahko ogledali razstavo NOB iz vseh predelov Štajerske. Razstavljene bodo dokumente vseh partizanskih enot s Pohorja, Dobrovolje, Kozjanskega, enot II. grupe odredov, delo partizanskih tiskarn in bolnišnic, slavni pohod Štirinajste divizije na Štajersko in končno uničenje okupatorja.

Celjski muzej bo odprl bogato razstavo zgodovinskih spomenikov.

Na dvorišču Slandrove vojašnice bo vojaška razstava. V mestu

mo spominjali tovarišev, ki so za našo srečo žrtvovali svoja dragocena življenja. Spominjali se bomo veselih in neveselih trenutkov in dogodkov. Obujali bomo spomine na tisto vez, ki nas je vodila v neenaki borbi v močnejšim sovražnikom in nas privedla do zmage, na enotnost in tovarištvo. Ki sta prav tako, kakor v NOB, tudi danes osnovna in jamstvo naše bodočnosti, osnova za čim uspešnejšo zgraditev socializma.

(Borec — Stev. 9)

Skica predstavlja smeri pohodov enot IV. operativne cone na Ostrožno. — XIV. divizija je odšla na pohod v sredo, 8. septembra, izpred spomenika Narodnih herojev v Ljubljani. Vodila jo njen bivši komandant podpolkovnik Vidmar-Luka in polkovnik Ivan Dolničar. V patrulji so borci Tomšičeve, Serčerjeve in Bračičeve brigade, ki so se januarja 1944. leta udeležili zgodovinskega pohoda na Štajerskem

ŠTAJERSKA V BORBI

Nekaj spominov

Težko, da, težko je bilo človeku brati v tistih prvih letih druge svetovne vojne poročila o nešteti, usodnih zmagah Hitlerjevega vojaškega stroja. Padla je Poljska, Francija, Nizozemska, Luksemburg, Belgija, Danska in Norveška. Nemci so se pripravljali na invazijo na angleške otoke.

Tiste dni leta 1940 nekako se je po Sevnici sprehajal dečko v kratkih irhistih hlačkah, belih las, močan. Poznal smo ga. Lovro Walter so ga klicali v šoli, pozneje je odšel v Gradec. Oče je bil uslužbenec v sevnški Kopitarni, za časa okupacije strah domačinov.

Sprehajal se je po Sevnici in je nosil v gumbnici kljukasti križ ... hodil kot bodoči zmagovalček, ki ogleduje svoje bodoče žrtve.

Ni si mislil, da se mu bo kaj takega zgodilo. Srečal ga je mehanik Blaznik, prišel za kljukasti križ in mu ga vrge v obraz: »Tukaj je še Jugoslavija!«

Ni moglo biti drugače, kakor se je zgodilo. Nemci so zagospodarili. Selitve najzvednejših lju-

dij so marsikomu odprle oči. In mnogo jih je bilo, ki so v srcih kovali načrte in gledi misli, da tako dolgo ne more več ostati.

Zenil se je Merčev sin. Z vso slovenskostjo, seveda. Gostija je bila na vrtu bivšega hotela »Triglav« v Sevnici. Tam se je že širokopertlji priznani izdajalec Slovencev — Jug.

Družba peterih ljudi je sedela na vrtu. Bilj so ali pozvani na slavnost ali pa jih je slučajno zaneslo na vrt. Med njimi je bil tudi šofer Folnišek.

Ko se je v notranjih prostorih hotela oglasila nadutja nemška pesem o pijanih zmagah, da, prav takrat so zelenčeve glave kostanjevih dreves obdali tih akordi tolažilne »Hej Slovanci«.

Bila je kot tiha prisega zvestobe in pripravljenosti.

Nemčija je napadla Sovjetsko zvezo. Bliskoviti nemški napadi niso ostali brez uspehov. Nikoli nismo verjeli v nemško zmago, sedaj pa še manj.

Bil je lep dan. Delavci so se zbrali v gostilni Jeraj v Smarju. Malo so tudi pili. Tako je pač bilo. Jeziki so se razvezali.

Nekdo je pripovedoval pripo-

vedko o francoskem vojaku za časa napoleonske vojne. Takrat je baje francoski vojak sedel v zibelko, kmet ga je pa zibal. Vlekel za vrv, gonil je zibelko na vso moč, zraven pa je prepeval uspravanko: »Vseka stvar le en čas trpi...« Vojaku se je vse imenitno zdelo, dokler se vrv ni utrgala in je vojak zletel na nos iz zibelke.

Vsi so vedeli, za kaj gre. Rudi Požun je z iskječimi očmi dejal: »Da, tako se mora zgoditi, tako bo prav. Vzdržali bomo!«

Saj nekateri teh besed niso razumeli, tudi vsi niso bili morda enakih misli. Toda izdajalec ni bilo med njimi, tako je že vse prevzela misel, da naših ljudi ne bodo kar tja v en dan iztrebili s sveta.

Selitve so postale množične. Nad 50.000 ljudi je bilo izseljenih. Padali so talci. Nihče ni vedel kaj in kako, pa smo že slišali o upor. Najprej od tam iz okolice Brežic in Pišec. Pozneje v letu 1942 smo vedeli, da se nekaj godi na Planini. Izdajalec je tam napravil svoje. Največ žrtv s Planine je prav od takrat, ko so Nemci s pomočjo izdaje odkrili organizacijo Osvobodilne fronte. Takrat so padli Doberški in še nešteto drugih.

Ko so iskali Ivana Doberška, so ga dobili v hiši. Kaj je pač hotel, vedel je, zakaj ga iščejo. Peljal je gestapovca v zgornje prostore, kakor da nekaj išče, ga

nenadoma zaklenil ter skočil preko hodnika navzdol. Preden so se gestapovci zavedli, je bil že v gozdu.

Pozneje smo večkrat slišali o nekem kapetanu Doberšku, ki da baje vodi upor po Planini. Bile so večji del legende, toda ne vse. Ljudstvo je prislutilo v Bohor in je pričakovalo velikih dni.

Ko je prišla preko Bohorja Štirinajsta, so prišli pričakovani in zaželeni dnevi.

Spomladi 1944. so Nemci začeli z masovno mobilizacijo vermanskega. Te ljudi so hoteli uporabiti v borbi proti vedno močnejšim partizanom. Sila odpora se je prav v tem pogledu izdatno pokazala. Namesto k Nemcem, so fantje in močje odhajali prostovoljno k partizanom.

Stefan Germ je kopal v vinogradu. Nemci so ga iskali, ker ni hotel k njim. Zalotili so ga. Ker se Germ ni hotel vdati, je skušal pobegniti. Slišati je bilo nekega rafala in moč je izdihnil. To je bil prvi, ki je raje dal svoje življenje, kot bi pa šel v nemško vojsko.

Partizanov je bilo iz dneva v dan več. Iz četa so rasli bataljoni, iz bataljonov je nastal odred, ki smo ga s ponosom imenovali Kozjanski.

V maju 1944 je bilo že nekaj terenskih odborov, pritok prostovoljcev je bil vedno večji.

Politični delavci so bili na položnih bregovih Lisce, ko je nek-

do prijavil Nemcem v Sevnici, kje so. Nemci so brž nato mobilizirali šoferja Naceta Dolinška s tovornim avtomobilom in mu veleli, naj jih zapelje pod Lisco. Nace je slutil, za kaj gre. Nemce ne sme pripeljati pod Lisco, ker je vedel, kaj bi to pomenilo za tamkajšnje organizacije. Že doma je predvidel načrt. Leve stranice tovornega avtomobila ni zaklenil, temveč samo priprl. Ko je z naglico privozil do Černičeve gostilne v Smarju, je ostro zaokrenil, stranica se je odprla in Nemci so se pobirali s krvavimi glavami po cestnem prahu. Nace je avto pustil na cesti, odhitel obvestiti partizane o prihodu Nemcev ter ostal pri njih.

Mnogo jih je, ki so padli na Bohorju. Morda nikoli ne bomo izvedeli za vse. Ležijo po cestah in tudi po gozdnih grapah, pa ne vemo, kako so jih klicali doma.

Skerbec Sine iz Vidma je bil še zelo mlad. Proslavljal si mo osvoboditev Beograda leta 1944. Sine je prišel s tečaja za mladinske aktiviste iz Zagorja pri Pilštajnu. Bil je zelo utrjen.

»Veš kaj, daj mi svoj revolver! Ti boš laže kje dobil drugega«, mi je dejal. Oči so mu obvisle na moji »štajerkici«. Dal sem mu jo, nato smo se ločili.

Izdajalec je tudi tukaj opravil svoje.

Drugo jutro smo pod Lisco

zvedeli, da so Nemci napadli hišo, v kateri so spali Sine in še nekateri partizani. Trije so padli, med njimi tudi Sine.

Ni mi bilo žal za »štajerkico«, saj je z njo pred svojo smrtjo ustrelil enega Nemca.

In ko je bilo vsega konec, takrat smo vsi osupnili; ali je to mogoče?

Skoro nismo mogli verjeti. Ljudstvo je zbiralo hrano ves čas, pa kar nekako nismo mogli prenehati s tem.

Prišla je Gančevka s Pokojni-ka v Sevnico:

»Tako sem vesela, joj, tako sem vesela! Mi v Zabukovju še kar zbiramo hrano. Kam pa naj spravimo, vsak je nekaj dal.«

Zastrmel sem nad brezmejno ljubeznijo naših ljudi.

In ko smo v letu 1946 imeli težave s prehrano, takrat smo se spet obrnili na bohorske vasi. Tako je, treba je bilo ...

Takrat je Kunškov Miha s Pa-deža malo pomrdal s košatimi brki in dejal:

»Ni vraga, če smo prej lahko, homo pa še sedaj neka; dali. Kotlikor paž kdo lahko. Jaz dam 20 kg fižola.«

Da, tako so mislili naši ljudje, tako se borili, tako so žrtvovali, tako so umirali.

To je bila naša »Štajerska v borbi«, taka je in taka bo ostala v novem življenju: zvesta in ponosna.

Ljube Jazbec

Zvone Kržišnik:

Osvoboditev iz „Starega piskra“

Redkokateri udar aktivistov in ilegalcev za NOB je po svoji nenavadno drzni misli, po junakem tveganju, po odlični izvedbi in pomembnosti dosegel znamenito celjsko akcijo meseca decembra 1944, ki je prišla v zgodovino revolucije pod imenom: Osvoboditev iz „Starega piskra“. Peščica aktivistov je osvobodila okrog 400 jetnikov iz jetnišnice, ki si je po 1. 1941 pridobila žalosten sloves ene največjih mučilnic slovenskega ljudstva. Sredi silnega nemškega garnizona, sredi številnih Hitlerjevih čet, sredi tankov, sredi bunkerjev in strojničnih gnezd — je šest partizanov pod varstvom noči kratkoma izpraznilo »Stari piskra«. Kak pretrani pisec bi tak podvig opisal v napeti noveli, poveljujoč »nadnaravne« zmožnosti posameznega junaka, zgodovina naše NOB pa beleži vse takšne dogodke dokaj skromno, vendar dosledno poudarja ob njih pozitivno vrednost kolektiva, brezhibno organizacijo, junaštvo skupine, tovarištvo in vse tiste vrline, na katerih temeljijo je revolucija zmaga! Zrel človek obstane ob stvarnih, skromnih opisih partizanskih zmag prevzet in poln občudovanja.

V decembrskih dneh 1. 1944 je bila nemška ofenziva v Zgornji Savinjski dolini na višku zaleta. Vasi so gorele, padali so talci, partizani so se prebijali skozi oborožene in zadajali premočnim nemškim enotam smrtosne udarce. Ofenziva ni mogla uničiti partizanske vojske, Nemcem ni uspelo minirati čvrstih terenskih organizacij; OF v onemoglem besu so Nemci lovili po kmetijah ljudi in jih v trumah vlačili v Celje, v »Stari piskra«.

V nemško zasedo na Ostrožnem brdu sta tiste dni padli mladinki Živka in Jelka, obe članici SKOJ za Celje-mesto. Živka, ki je poskusila zbežati, je bila pri tem ranjena v roko. Ko je celjski Mestni komite zvedel, da sta skojevkji ujeti, je takoj prišel premišljati, kako bi ju rešil. Obe mladinki sta namreč zelo dobro poznali mrežo terenskih organizacij OF in sta pomenili za celjski okraj veliko izgubo.

Komite ni izgubljal časa! Mestni sekretar tovariš Nande Klančičar je presodil položaj in uvidel, da bi bilo mogoče z držnim vpadom v jetnišnico osvoboditi jetnike. Podvig bi imel v času nemške ofenzive moralen pomen, obenem bi pa osvobojeni jetniki tudi okrepi partizanske vrste.

Celjski komite je takoj stopil v stik z jetniškim paznikom Ivanom Gradom ter se dogovoril z njim, da je treba izvesti akcijo v noči med 15. in 16. decembrom, to se pravi še tisto noč. Dne 16. decembra so namreč Nemci — po paznikovem pričevanju — imeli namen prepeljati okrog 80 jetnikov iz tukajšnjih celic smrti v Maribor, kjer naj bi bili ustreljeni. Paznik Grad se je pogovoril s partizani o vseh podrobnostih in obljubil sodelovanje.

Sekretar Klančičar je zdaj pozval tovariše s tega terena, kdo se prostovoljno javi za sodelovanje pri akciji. Sklenjeno je bilo, da bodo šli v jetnišnico: Nande Klančičar-Nande, Riko Presinger-Zarko, Jože Zelinka-Očka, Jože Gaber-Brus, Dominik Levič-Boris in Ivo Grobelnik-Ivo. Ob desetih zvečer so se zbrali

na Glaziji. Za pot do sem so porabili mnogo več časa, kot je bilo predvideno. Prvotni načrt, da se bodo šli pred deseto skrivili v neko hišo blizu jetnišnice, je tako padel v vodo. Po deseti se namreč ni smel kretati po mestu nihče, kdor ni imel dovoljenja. Tudi nemške patrulje so bile v tem času najpogostejše. Poskrili so se torej za kostonji Glazije in čakali v dežju in mrazu do dveh ponoči. Ves čas so hodile nemške patrulje tik mimo njih.

Minute so se vlekle... Ob eni ponoči se je vsa šestorica zbrala na najbolj temnem mestu ob ograji Glazije in si pripravila poslednji načrt. Dogovorili so se o javkah, in ko je ura udarila tri četrti na dve, so se premaknili. Kar po sredi ceste so jo mahal čez zidani mostiček

Ljubljanske ceste k jetnišnici. Sprejeli so šel Zarko v uniformi nemškega gefrajtara. Zraven njega je korakal kot gestapovec z brzostrelko preko rame Nande, nekaj korakov za njima Očka, Ivo in Boris, ki so jim glave klonile globoko na prsi... Ti trije so predstavljali ujete partizane, za njimi pa je z naperjenim samokresom korakal Brus, tudi v uniformi nemškega vojaka. S pritajenim glasom je priganjal »bandite« k hitrejšemu koraku. Vsi so tiho oprezali, če kje grozi nevarnost.

Se nekaj trenutkov in pred njimi so bila železna vrata »Starega piskra«. Hitro so se razporedili, Zarko, ki zna nemški, bo ostal spodaj. Paznik Grad jih je nestrno pričakoval z ročno svetilko v roki. Posebno pozornost

je bilo treba posvetiti telefonu, ker je gestapo oziroma dežurna telefonistka vsake četrte ure klicala zapore »Starega piskra« zaradi kontrole. V trenutku so partizani razorožili prvega paznika, Slovenca Dosedlo, in mu ukazali odkleniti celice. Paznik Grad je peljal partizane po sobah ostalih partizanov in povsod se je dogodilo natanko tako kot pri prvem. Vsa akcija je potekala v največji tišini in strelovito hitro.

Zdaj je bil na vrsti šef jetnišnice. Boris in Brus sta ga s prijaznim: »Hände hoch!« zbudila v njegovi sobi. Težko je opisati presenečenje gospodarja: z odprtimi usti je strelil v partizane kot na prikazni. Začel se je tresti kot šiba na vodi. Boris in Brus sta se do solz nasmejala, ko (Nadaljevanje na 5. strani)

Teden muzejev in zaščite prirodnih in kulturnih spomenikov

Glavni svet muzejsko-konservatorskih društev FLRJ je na svojem plenumu v Sarajevu od 28. do 30. marca t.l. sprejel povabilo Mednarodne zveze muzejskih društev, da se odslej vsako leto praznuje tudi v Jugoslaviji »Teden muzejev in zaščite kulturnih in prirodnih spomenikov«. Letos je Svet muzejsko-konservatorskih društev FLRJ sklenil praznovati ta teden od 3. do 10. oktobra 1954. Proslave bodo organizirali posamezni muzeji, tako republiški, okrajni in mestni, ki jim bodo pomagala pri tem delu muzejska društva v posameznih krajih.

V našem okraju bo proslavo »Teda muzejev« izvedel Posavski muzej v Brežicah. V nasled-

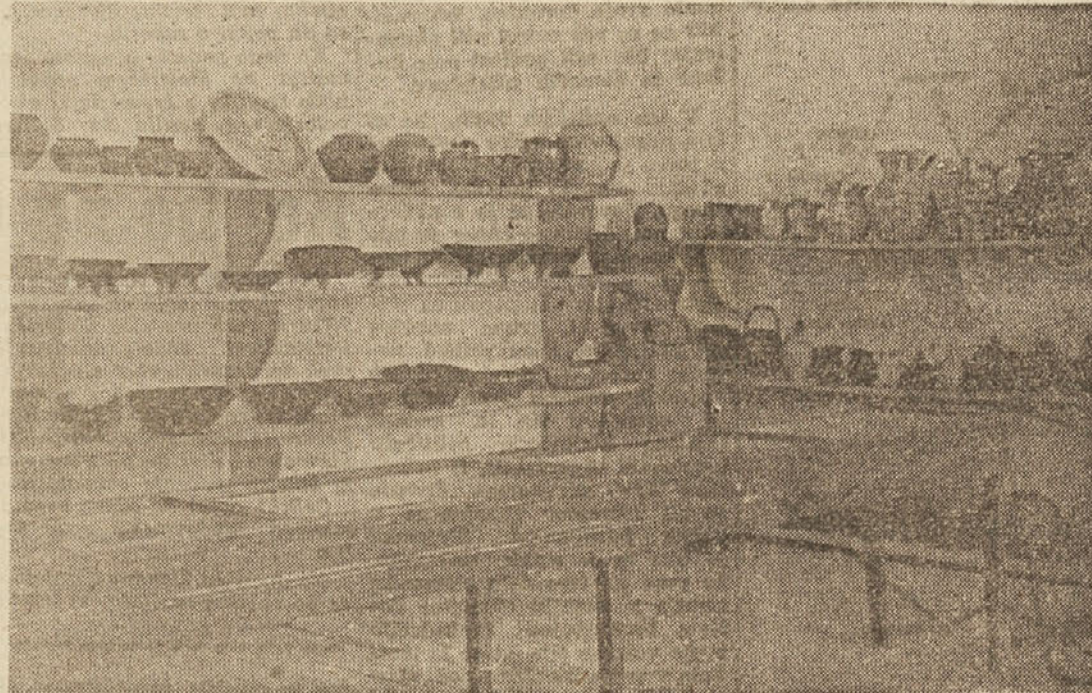
je pred nami

prebivalstva v Posavju v jeseni 1. 1941 ob preseljevanju. Z originalnimi fotografijami bo prikazano preseljevanje naših ljudi v zbirno taborišče v Rajhenburg, bivanje v rajhenburskem taborišču, odhod v Nemčijo in življenje v nemških taboriščih. Razstavljena pisma — in nekaj pesmi — naših izselencev v Nemčiji nas bodo spomnila na trpljenje slovenskih izselencev v nemških taboriščih v času štiriletnega bivanja v tujini.

Drugi predmeti, s katerimi bodo obogatili zbirke NOB, so dokumentarno gradivo o brežiških prvoborcih, »Brežiški četi«.

osebja novourejene zbirke in priložnostne razstave v izložbenih oknih Brežic.

Podobne izlete naj bi organizirale šole v zgodovinsko in kulturno znamenite kraje v okraju, na primer izlet na prazgodovinsko naselbino na Libni pri Krškem, kjer so letos bila arheološka izkopavanja, ali na rimsko Gradšče pri Velikih Malencah, na mesto ruševin rimskega mesta Nevodunuma pri Drnovem, k spomenikom prvih žrtev v Dobravi itd. Vsekakor pa je povsod potrebno strokovno vodstvo, ki bo otrokom nudilo primerno zgodovinsko razlago. Zato naj učitelstvo prej obišče kraj in si prej pripravi potrebno razlago in zgodovinske snipe o teh krajih.

Etnografska zbirka lončene posode in kmečkega orodja v Posavskem muzeju — Brežice

njih vrsticah prinašamo v kratkem nekaj zanimivosti iz načrta za proslavo, ki jo pripravljajo Posavski muzej.

Ob proslavi »Teda muzejev« nameravajo preurediti in dopolniti zbirke iz dobe NOV. Na novo bodo postavili izseljenški kotiček, ki bo prikazal trpljenje

ki je bila ustanovljena 28. oktobra 1941 v času preseljevanja prebivalcev Posavja in Brežic.

Delo postvškega muzeja, predvsem na področju proučevanja davne zgodovine Posavja v zvezi z arheološkimi izkopavanji v zadnjih letih, bo prikazano s slikovitim gradivom v izložbenih oknih večjih brežiških lokalov. O samem delu muzeja pri študiju zgodovine naše okolice bo vodstvo muzeja seznanilo občinstvo s posebnim predavanjem na ljudski univerzi v Brežicah, na katerega že zdaj vabimo vse prebivalce Brežic in okolice. S podobnimi, posebnimi predavanji, spremljanimi s slikovnim materialom, namerava osebje Posavskega muzeja obiskati vse naše nižje gimnazije v okraju in večje osnovne šole. Zeletj bi bilo, da ravnateljstva v čim večjem številu v »Tedu muzejev« organizirajo obiske v Posavski muzej, da si z učenci ogledajo pod strokovnim vodstvom muzejskega

Za širše občinstvo bomo v »Tedu muzejev« oskrbeli v kinematografskih predfilme, ki bodo prikazali arheološka izkopavanja v Sloveniji in Jugoslaviji, znamenite umetnostne spomenike Slovenije, delo na zaščiti umetnostnih spomenikov in podobno. Inicijativni odbor bodočega Posavskega muzejskega društva namerava ob tej priložnosti sklicati ustanovni občni zbor in že sedaj prosimo, da se vsi tisti, ki bodo osebno ali pismeno vabljani in ki imajo zanimanje sodelovati pri društvu, ustanovnega zbora (točen datum bo še objavljen) zanesljivo udeležijo.

Dopisujte v

„Posavski tednik“

JANKO JARCI:

Zgodba o Štirinajsti diviziji na Stajerskem

Štirinajsta živi, Štirinajsta raste, Štirinajsta prehaja v napad!

Njene brigade se premikajo od Pohorja do Moravske doline, od Mežice do Gornjega grada, naspad sledi napadu in v spomladnih dneh marca in aprila je Steindl spoznal, da je bila v urberški gostija prežgodnja. Se se brigade iz mikajo večjim borbam, na obietnico ustanovitve Osvobodilne fronte in na praznik 1. maja pa so Bračičevi borci udarili na Soštanj, ki je že v oktobru 1941 videl prve partizane. Sercerjeva je vdrla v Velenje in zublji zažgane nemške postojanke v Soštanju so v teh prazničnih dneh sredi Stajerske oznanjali požar upora.

Vse večji je postajal priliv novih borcev. In da bi preprečili ta dotok, so Nemci začeli širokopotezno prisilno mobilizacijo. Obkolite ob nedeljah cerkve in zajemite mladino, se je glasilo povelje. Drugič so zopet dajali navodila, naj na nabor poklicani prinesejo že vse potrebno za na pot s seboj: čes, kdor bo za vojsko spoznan, ne sme več domov, da ne bi izginil v gozdovih.

Divizija pa je od dneva do dneva močnejša, brigade prireajo zborovanja, ljudstvo spoznava svojo vojsko in ji zaupa. Vedno manj ovadib prihaja Nemcem na uho, vsak dan bolj pogosto prihajajo poročila k partizanom o gibanju nemških čet. Medtem pa pokajo na progah mine in se prevračajo lokomotive in vlaki, mostovi lete v zrak in v času, ko se silnemu prodoru rdeče armade priključijo še vdor na Zapadu, so borci napadli glavno železniško zvezo in poškodovali predor pri Lipoglavu in Zbelovski most. V tihji noči je na vitanjski cesti gmela partizanska pesem ob soju nemških raket, ki so partizanom razsvetljevale pot proti Pohorju. Tam na Roglji se je zopet zbrala vsa divizija in konec junija razbila sovražno ofenzivo.

Znova so besneli razni Steindli, Ulberreitherji in Dorfmeisteri. V Celju, Mariboru in po Stajerski, so padale stotine talcev, ječe so se polnile iz dneva v dan, v zaprtih vagonih je stotine mož in žena, starcev in otrok izginjalo v taborišča smrti in na prisilno delo. — Upor pa se je širil vedno bolj. Enote divizije in četne operativne cone so nastopale od Kozjaka do Savinje in od Koroške do Kozjanskega.

Takrat je bil iz daljne Norveške v Maribor poslan znani gestapovski krynik Kurt Stage, da z vajeno roko ukloni uporno slovensko glavo; takrat je znani Trecek zbral svoj specialni polk. Od Donave do tirolskih gor, od Salzburga do Zgornje Stajerske so bile iz samih Avstrijev sestavljene čete njegovih alpskih lovcev, da bi goraj vajeni, strli partizanske brigade.

Zaman! Divizija je bila v svojem nezadržnem zaletu, vse gostejši so bili vdori v sovražne postojanke, vse gostejši napadi na prometne poti in konec julija so enote Štirinajste brigade IV. operativne cone začele veliko ofenzivo. Ne dolgo, in po Stajerski in po vsej slovenski zemlji so brzeli kurirji in so javljale brzjavke:

»Zgornja Savinjska dolina osvobojena!»

»Mesto Gornji grad zavzeto! Postojanke v Ljubnem in Lučah likvidirane!»

»Dne 30. julija so stopile enote četrte operativne cone v splošno ofenzivo. Po enem dnevu borb so brigade osvobodile Zgornjo Savinjsko dolino.»

»Šesta udarna brigada Slavka Šlandra je po težkih borbah zavzela trg Ljubno. Borbe so bile srđite. Borci so na jurših zavzemali hišo za hišo, kjer so se držali Nemci. Večina Revsove bande — znanih raztrgancev je polovljena. Med njimi je bilo več znanih gestapovcev in morilcev zavednih Slovencev.»

»Eno noč in en dan so napadali borci Šlandrove brigade postojanko v Lučah. Zadnjega julija so se morali Nemci predati.»

»Zidanškova brigada je zavzela mesto Gornji grad. Dve noči so trajale borbe, 1. avgusta pa se je posadka predala. Stela je 150 mož.»

»V roke nam je padel ogromen plen v orožju in vojaškem materialu. Na stotine veranov se je predalo.»

»Sijajni uspeh Štirinajste Tomšiči so likvidirali postojanko Šmartno ob Paki.»

»Ljudstvo povsod navdušeno sprejema Titove borce!»

Iz osvobojene Zgornje Savinjske doline se širi napad na bližnje in daljne postojanke in v septembru so iznova javljali letaki, kurirji in brzjavke, za njimi ponavljala nešteta usta na slovenskih tleh, glas svobodne Jugoslavije pa je raznesel v svet:

»Zmagujemo! Zajeli smo velik plen. Sto sovražnikov je mrtvih, 330 ujetih.»

»V noči med 11. in 12. septembrom so enote cone prešle v napad. Ob 9. uri zvečer so zagrmeli naši topovi.»

»Šlandrova brigada je vdrla v Mozirje in zavzemala hišo za hišo po ogorčeni borbi.»

»Tomšičeva brigada je napadla Letuš in Šmartno ob Paki!»

(Konec prihodnjici)

Z Bizeljskega poročajo

SEDMORČKI

5. septembra letos je kmetu Francu Rajteriču iz Orešja-Bizeljsko otežila krava sedem nedonošenih telet. Od teh so bile tri teličke in štiri junčki, ki so bili dolgi okrog 40 cm. Lani v decembru je ista krava zvrгла trojčke, letos pa sedmoročke v sedmem mesecu brejosti.

V literaturi ni do sedaj še nikjer opisano več kot pet telet (od ene krave, enkrat), zato je ta primer res velika redkost — torej »ameriških čudežev« se tudi pri nas ne manjka!

LOVSKO-STRELSKI DAN ZA NAM

5. septembra 1954 je bilo na Bizeljskem precej živahno, pokalo je pa kot na manevrih. A to so bile le vaje strelcev, ki so že do polodne vadili in se pripravljali na tekmo.

Okrajna lovska zveza je imela sejo ob 10. uri dopoldne v združenem domu, kjer so dokončno določili meje lovišč posameznih lovskih druženj.

Ob 14. uri se je začelo nagradno streljanje na glinaste golobe. Tekmovalcev je bilo kar 46, med njimi: tudi tekmovalci iz lovskih druženj sosednje Hriške (Klančec, Sela, Zagorska, Kraljevec, Dubrava). Tudi domače sosednje lovske družine so se udeležile tekmovalja.

Prvo in drugo mesto so zasedli lovci LD Kraljevec, Ivo Vukina in Karel Štrivov, tretje pa člani lovske družine Bizeljsko, Mihelin Anton. Ker so vsi trije imeli enako število točk tudi pri ponovnem streljanju, je žreb določil posamezna mesta.

Prireditve te vrste so poučne za lovce-strelce, ki si tako utrjujejo, oziroma izboljšujejo svoje znanje, urijo v streljanju, pravilni držijo puške in drugo.

Ne zapravimo otrokovega zaupanja

Na šolskem izletu je bilo; sedemletna deklica, ki je hotela stalno spremljati učiteljico, ji je pripovedovala o svojih doživljajih. Mnoge drobne zgodbe so si sledile in v posebno radost ji je bilo, da jo učiteljica navidezno pazljivo posluša. Ko pa je stopila k njej druga učiteljica, ji je rekla vprko učence: »Joj, kaj vse mi ta otrok pripoveduje!«

Deklica, ki je to čula, je umolknila, zaostala in ves dan ni govorila ničesar več. Bila je globoko užaljena, hkrati pa je tudi trdno sklenila, da starejšim svojim doživljajev ne bo več pripovedovala. Morda so bili krivi še drugi, poznejši vzroki, da se je razvila v izredno molčečega otroka, ki ni iskal niti družbe sovrstnikov, v družbi

odraslih pa je uporno molčal; povod za molčnost pa je gotovo dal ta drobn dogodek na izletu.

Le slab pedagog si more tako zapraviti zaupanje otroka, kajti preko majhnih osebnih zadev je po pozneje prešel tudi na tiste zadeve, ki so lahko v njegovem življenju odločilnega pomena. Če bo v starših, vzgojiteljih, so-rodnikih ali starejših znanih našel razumevajočega človeka, ki mu lahko zaupa in se z njim pomeni, bo gotovo prišel k njemu tudi takrat, ko si v težavnejših zadevah ne bo našel izhoda. Če pa je do vseh teh izgubil zaupanje, bo kaj lahko padel pod vpliv slabih sovrstnikov, pozneje pa ne bo dovrstnil za nauke starejših, ki bi poskušali popravljati to, kar je ne-

posredno po njihovi krivdi; napadno storil.

Najsi je mati še tako zaposlena, nikdar naj ji ne bo žal časa, če pride otrok po nasvet, tolažbo ali v vprašanju! Dokler se bo k njej zatekal s takimi zadevami, naj je ne skrbi, da bi podlegel slabim vplivom. Da ga bo pa lahko prav usmerjala je potrebno, da ga dobro pozna, da se skuša živeti v njegovem notranjosti, hkrati pa se sama izobražuje s prebiranjem sodobnih vzgojnih knjig. Kajti le, če ga bo vzgajala v duhu novega časa, bo otrok spoznal, da hočejo od njega starši, šola in mladinska organizacija eno in isto. V njem ne bo ostala razdvojenost, postal bo zaupljiv do svojih vzgojiteljev, ki bodo imeli manj vzgojnih problemov.

Prazgodovinska raziskovanja na Libni pri Krškem

Dobrih 300 m severovzhodno od železniške postaje Videm-Krško se dviga približno 400 m visok hrib Libna. Hrib je na severovzhodni strani zadnji izsastek Kozjanskega hribovja, na severozapadni strani se strmega spušta v dolino odprto proti Vidmu, njegova južna stran pa se v dveh večjih terasah polno znižuje in v vzhodni zruži z ravnino Krškega polja. Zaradi svoje dominantne lege nad dolinama Save in Krke — Krškim poljem — nudi krasen razgled po dolini Save do samega predmestja Zagreba, v smeri doline Krke pa oko ob jasnem vremenu razločuje že kar obrise dolinske metropole Novega mesta.

Nič čudnega torej, če si je že prazgodovinski prebivalec zaradi svoje osebne varnosti izbral vrh tega hriba za svoje bivališče. Razgled po dolinah Save in Krke je pravočastno opozarjal na nevarnost bližajočega se sovražnika, pa tudi ob samem sovražnikovem napadu je prazgodovinski prebivalec Libne opisana lega hriba pomagala pri obrambi.

Raziskovanja Libne, kjer je bilo nekoč tudi bivališče prazgodovinskih prebivalcev, so že dolgo predmet arheološke znanosti. Že v začetku našega stoletja je arheološki inštitut du-

najske univerze izkopal na Libni nekaj gomil. Pred prvo svetovno vojno pa je za ljubljanski muzej vodil raziskovanja na prazgodovinskem grobišču Libne tedanji kustos Walter Schmid, priznani arheolog in pozneje univerzitetni profesor v Gradcu. To je bilo večje sistematsko znanstveno-raziskovalno delo, ki je nudilo lepe uspehe.

Med posebne zanimivosti grobnih pridevkov, ki jih je izkopal prof. Schmid, je štet, v dokaj veliki gomili izkopano zlato diadem in bronasto čelada, nekdanja občudovana razstavna predmeta ljubljanskega muzeja. Med obema vojnoma se v staro Jugoslavijo raziskovanja na Libni niso nadaljevala. Izjemno v tej smeri tvori le skromno delo leta 1939 v Krškem ustanovljenega Muzejskega društva. V dnevih najhujše vojne vihrje 1. 1942-43 se je k raziskovalnemu delu na Libno povrnil W. Schmid, tedaj že dolga leta univerzitetni profesor v Gradcu. Odkopal je vrsto gomil in našel v njih številne, poškodovane priložene predmete. Toda vsi izkopani predmeti so na žalost in v našo škodo romali z njim v Gradec. Ravno tako gre v škodo naših zgodovinskih znanosti, da je na Libni najden material večinoma ostal neobdelan ali pa

(Nadaljevanje na 5. strani)

Nomice in dopisi iz naših krajev

V Brežcah obiskuje letos osnovno šolo 392 otrok

Osnovna šola se je z novim šolskim letom razširila za tri oddelke. Tako ima prvi razred tri vzporednice, drugi dve, enako tretji razred, četrti razred pa ima tri paralele. Razen tega so ustanovili še oddelke za otroke srbske in hrvatske narodnosti, v katerega so vključeni učenci od prvega do tretjega razreda. Oddelke vodi hrvatski strokovnjak. Učiteljstvu sta se pridružili dve novi učni moči in šteje sedaj učiteljski zbor 12 članov. Ker je premalo učilnic, ima osem razredov dopoldanski pouk, trije pa popoldanski. V prvi razred se je vpisalo 122 otrok, vseh učencev na šoli pa je 392. Na skorajšnjih roditeljskih sestankih, ki bodo v kratkem v Brežcah in v vaseh našega šol-

skega okoliša, bo učiteljstvo seznanilo starše z vsemi problemi šole in otroške vzgoje.

Ljudska knjižnica v Brežcah si je v poletnih mesecih nakupila precej antikvaričnih knjig, ki bodo ljubiteljem leposlovnih literatur prav gotovo ugajale. Iz seznama knjižnih novosti v knjižnični izloži Ljudske poštošnje, poslovalnice 2 (Cestva hiša) je razvidno, da se je knjižnica obogatila za 57 del, ki jim bo v najkrajšem času sledilo še nekaj novih. Obiskovalci ljudske knjižnice pa seveda želijo, da bi knjižnica kupovala sploh vse nove knjige, ki jih v zadnjem času ni malo na našem knjižnem trgu. Sicer je bil v novi prosvetni proračun prvič vstavljen manjši znesek kot po-

moč ljudski knjižnici, vendar to ne bo zadostovalo. Izdatno bi bilo pomagano le s sprejetjem novega knjižničarskega zakona, na katerega manjše knjižnice in njihovi obiskovalci že delj časa težko čakajo.

Gibanje prebivalstva: V tednu do 5. septembra je bilo rojenih v Brežcah 10 novorojenčkov, od teh osem deklic in med njimi par mešanih dvojčkov. — Poročila sta se Miroslav Goršek, gradbeni tehnik v Brežcah, in Božena Lukež, absolventka ekonomske fakultete v Brežcah. — Umrli so: Cecilija Valenčak, gospodinja s Plesa; Andrej Kmetič, poljedelec iz Dramlje na Bizelskem; Ana Serbec, zasebnica iz Velikega Kamna; Martin Savnik, železničarski upokojenec iz Lenarta, in Jože Požun, rudarski upokojenec z Brezovega.

Gradbenemu podjetju Remont, ki ga je pred kratkim ustanovila mestna občina, je ljudski odbor mestne občine izdal garancijo za najetje kredita v znesku 1.200.000 din, to je 6 odst. od vseh do sedaj sklenjenih pogodb v vrednosti 20.000.000 din.

Iz sklada najemnin je občina dovolila za popravilo fasad Ljudski potrošnji in Mestni ekonomiji vsaki po 200.000 din posojila.

V zvezi z občinskim praznikom 28. oktobra 1954, bo od 23. do 28. oktobra tudi Posavski teden v Brežcah. Ljudski odbor mestne občine in odbor SZDL sta na zadnji skupni seji izvolila v ta namen poseben pripravljalni odbor.

To in ono iz Sevnice

Drevored za Savo je sedaj lepo urejen. Očiščen je starih in suhih dreves ter posut z drobnim belim peskom. V njem najdemo nekaj klopi, katerih pa ljudje nikakor ne morejo pustiti na določenih mestih, temveč jih stalno prenašajo sem ter tja. Drevored bi se lahko uredil že spomladi, če ne bi delal zaprek DES Krško, ki je takoj ob vhodu zgradil nov transformator, ki še ni urejen. Upamo, da bodo z delom pohiteli, da bo razna navlačka iz drevoreda odstranjena.

Sevniški grad bi bil lahko ena najlepših in privlačnih turističnih točk v kraju, če ne bi bil tako zapuščen. Dvorišče in parki so zanemarljivi in neurejeni. Streha na gradu je v zelo slabem stanju. Mestni odbor se trudi, da bi dobil vsaj pol-drugi milijon kredita, da bi vse te pomankljivosti odpravil. Grad je tudi iz zgodovinsko-arheološkega stališča nujno potreben zaščite. Saj je v tako imenovani Lutrovi kleti v bivši protestantski kapeli, ki je polna lepih fresk, pridigal ustanovitelj slovenske književnosti Primož Trubar in Jurij Dalmatin. Urediti bi morali poti na grad, ki so sedaj zapuščene. Se posebej pa bi morali paziti na grad njegovi stanovalci.

Ustanovitev turistično-olepševalnega društva je še vedno pečen problem. Občinski ljudski odbor SZDL je na predlog LOMO Sevnica že dvakrat sklical sestanek, na katerem naj bi ustanovili v kraju turistično-olepševalno društvo, ki bi skrbelo za olepšavo mesta, ureditev parka, gradu, za gradnjo vodnega bazena, pa tudi za priprave za gradnjo hotela. Sedaj po desetih letih svobode je že čas, da se lotimo teh važnih del. Pri katerih upamo, da nam bodo merodajni forumi nudili vso pomoč. Žalostno za Sevnico pa je, da sta bila oba sestanka tako slabo obiskana, da se ni mogel konstituirati niti pripravljalni odbor.

V Sevnici sta dve šoli, in sicer osnovna šola in nižja gimnazija. Osnovna šola ima svoje prostore v treh stavbah, od katerih sta dve stari in v slabem stanju. Med počitnicami so najnovejši popravili in prebelili učilnice. Pri Savski šoli gradijo še učiteljsko stanovanje. Vse delajo v lastni režiji in s pomočjo rednega investicijskega kredita v znesku 225.000 dinarjev in izrednega v znesku 350.000 dinarjev, ki ga je OLO odobril naknadno. Tudi nižja gimnazija ima težave. Prostore ima v bivšem gradu salezijancev na Radni, toda njeni prostori ne odgovarjajo niti pedagoškim, niti higienskim načelom. Okraj je odobril 1 milijon investicijskega kredita za najnujnejša popravila. Uredili so stranišča, telovadnico, klet in drugo in tako že izčrpali kredit. Čas je, da bi osnovna šola in nižja gimnazija dobili novi zgradbi. Baje sta obe zgradbi že v perspektivnem planu, čas je že za to!

Železniška postaja je bila pred zadnjo vojno prav lepo poslopje. Zal pa jo je vojna vihra prav ob koncu popolnoma uničila. No, skoraj po desetih letih so jo končno le začeli lani graditi. Navožen je bil že material, ki pa je kmalu izginil nekam drugam. Jame za temelje so bile skopane že pred tremi leti. Te je vztrajno ponarila deževnica, tako da so kmalu v njih dobile skupno stanovanje razkropljene žabe. Zani-

Na Senovem popravljajo ceste in občinske poti

Na cesti, ki vodi iz Senovega na Reitanj, so že izvršena vsa popravila. Do konca tega leta bo popravljena tudi cesta, ki veže Veliki Kamen in Mrčna sela. Tako bodo Mrčna sela, ki so bila med narodnosvobodno borbo močno prizadeta, dobila primerno prometno zvezo z glavno cesto.

Videm

Na videmsko šolo se je letos na novo vpisalo 65 cicibanov. Odprli so paralelke v prvem in drugem razredu.

Skupno obiskuje osnovno šolo na Vidmu 213 učencev, od teh 111 dečkov in 102 deklic.

Med počitnicami so prebelili in preplekali nekaj razredov, v bližnji bodočnosti pa bodo postavili še vrtno ograjo.

Mladina iz Vidma je organizirala mladinsko patroljo, ki bo šla na Ostrožno. Patrolja bo prehodila pot, ki vodi skozi znane partizanske kraje.

Prekopa

V nedeljo, 4. septembra je bil redni poletni občni zbor kmetijske zadruge v Prekopi, ki se ga je udeležilo 91 zadržnikov.

Kmetijska zadruga v Prekopi je imela v prvi polovici tega leta približno 800.000 dinarjev čistega dobička. Del teh sredstev bo zadruga uporabila za dograditev skladišča, ki bo služilo za vskladiščenje kmetijskih pridelkov. Zadruga je v tem letu postavila barake za stroje, drugo leto pa bo preselila v nove prostore tudi trgovino.

Na razstavi živine, ki jo je organizirala kmetijska zadruga, je bilo razdeljenih nagrad v vrednosti 110.000 dinarjev. Pred tem je zadruga uvedla rodovnike in plemenilne kroge, ki so se dobro obnesli.

Izlet senovskih planincev v Karavanke

Zadnjo soboto in nedeljo v avgustu so bili senovski planinci na skupnem izletu na Karavanke. Pozvali so se na najvišji vrh Karavank, na Stol, nekaj pa jih je odšlo na Begunjščico. Nazaj grede so obiskali Bled, pomudili so se pa tudi v Begunjah, kjer so si ogledali grobove talcev.

Z izletom so bili senovski planinci nadvse zadovoljni. Novoustanovljeno društvo si bo s sličnimi izlety pridobilo še več novih članov.

Občinski odbor na Senovem je skupno z rudniško upravo popravil ceste Senovo-Ravne, katero uporabljajo največ rudarji. Sedaj je cesta sposobna tudi za avtomobilski promet.

V načrtu je popravilo ceste Brezje-Kališovec in ceste Sopnik-Kališovec. V doglednem času nameravajo pričeti tudi s popravilom poti Srebotno-Jablancica-Dobrava.

V splošno zadovoljstvo kmečkega prebivalstva so popravljene tudi vodnjaki v Prevarjah pri Koprivnici, Sedmu, Brežjah in drugod. Tu so se izkazali tudi domačini, ki so pomagali s prostovoljnimi deli.

Pričeli so tudi s popraviljem mostov, ki so bili odneseni oziroma poškodovani ob neurju v juniju. Popravili so že most pri Sinkoviču in Solini v Dovškem. Nameravajo pa še dokončati most nad nogometnim igriščem, ki veže Senovo z naseljem Podreber.

Kmečko prebivalstvo je povsod pomagalo s prostovoljnimi deli, kar kaže njegovo zavednost ter skrb za hitrejši gospodarski napredek vasi.

Prekopa

V nedeljo, 4. septembra je bil redni poletni občni zbor kmetijske zadruge v Prekopi, ki se ga je udeležilo 91 zadržnikov.

Kmetijska zadruga v Prekopi je imela v prvi polovici tega leta približno 800.000 dinarjev čistega dobička. Del teh sredstev bo zadruga uporabila za dograditev skladišča, ki bo služilo za vskladiščenje kmetijskih pridelkov. Zadruga je v tem letu postavila barake za stroje, drugo leto pa bo preselila v nove prostore tudi trgovino.

Na razstavi živine, ki jo je organizirala kmetijska zadruga, je bilo razdeljenih nagrad v vrednosti 110.000 dinarjev. Pred tem je zadruga uvedla rodovnike in plemenilne kroge, ki so se dobro obnesli.

Izlet senovskih planincev v Karavanke

Zadnjo soboto in nedeljo v avgustu so bili senovski planinci na skupnem izletu na Karavanke. Pozvali so se na najvišji vrh Karavank, na Stol, nekaj pa jih je odšlo na Begunjščico. Nazaj grede so obiskali Bled, pomudili so se pa tudi v Begunjah, kjer so si ogledali grobove talcev.

Z izletom so bili senovski planinci nadvse zadovoljni. Novoustanovljeno društvo si bo s sličnimi izlety pridobilo še več novih članov.

Mestni park v Brežcah

Do letos mestni park ni bil ravno v okras Brežcam. Mnogo ljudi se je sprehajalo po njem, toda le sprehajalo, ker sedeti ni smeli, saj ni bilo nobene klopi. Letos so pa že napravili nekaj klopi, da lahko malo posejdiš. Tudi okrog parka je postavljena že skromna ograja. Zal pa v edini cvetlični gredi še vedno bujno raste razno zelišče. Verjetno bi cvetlice ne uspevale dobro pod senco močasnih dreves, vendar bi gredo lahko zasadiš z gozdnimi rastlinami, pa tudi med skalicami bi lahko nasadili razne praproti, ali zimzelen.

Tudi v drevoredu pri tržnici sta dve klopi, kar je tudi bilo že potrebno. Tako počasi le opazamo skromen napredek našega mesta.

Nov gasilski dom v Podbočju

V nedeljo 5. septembra, smo v Podbočju doživeli pomemben praznik: odprt je bil nov, lep in prostorn gasilski dom, ki bo v ponos društvu in pa tudi vsej okolici.

Za ob praznovanju 50-letnice obstoja in delovanja domačega gasilskega društva je bil sprejet sklep, da se postavi v najkrajšem času nov gasilski dom. Prebivalci Podbočja in bližnje okolice so prispevali material, podarili les, s podporo DOZ in okrajne gasilske zveze pa so začeli delati. Dela je vodil neomurni Franc Černelič, pomagala pa sta mu največ Albin Pisanski in tajnica društva Anka Kerin. Ti trije imajo največ zaslug, da so tudi ostali člani temeljito poprijeli za delo. Gasilski dom, v katerem imajo shrambo za orodje,

Stari grad pri Krškem

Razen mladinske organizacije se tu nobena druga organizacija resno ne pripravlja za odhod na Ostrožno. To seveda ne pomeni, da med vaščani ni zanimanja. Nekateri prihajajo v Krško, da bi se pripravili za udeležbo na praznovanju, drugi pa niti ne vedo, na koga se je treba obrniti.

Čas je že, da bi Vaški odbor SZDL v Starem gradu prekinil spanje pravičnega!

Prazgodovinska raziskovanja na Lbni pri Krškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

Pregled dosedanjega raziskovanja na Lbni pomeni za nas dokaj žalostno bilanco. Izkopavali so večinoma tuji znanstveniki, izkopani material so odvažali v tujino in so ga pomankljivo ali pa sploh niso objavljali.

Vidimo, da prazgodovinska naselbina in nje pripadajoče grobišče na Lbni ozko presega provincialni okvir arheološkega

Osvoboditev iz „Starega piskra“

(Nadaljevanje s 4. strani)

Ju je prosteče vprašal, če sme obleči hlače... Zaplenila sta mu pištolo in dve popolnoma novi brzostrelki zadnjega modela. V nekaj minutah je bilo vse končano. Sefa so odgnali k drugim paznikom. Vseh petnajst jih je stalo z dvignjenimi rokami: tovariši Ivo jih je stražil ves čas akcije z brzostrelko v roki.

Ura je tekla, akcija je hitro potekala. V jetnišnici sami sicer ni bilo več nevarnosti, pač pa se je bilo bati napada od zunaj. Čeprav je Žarko spretno dajal informacije na telefonska vprašanja, je obstajala možnost presenečenja.

Pri odpiranju celic so osvoboditelji našli na čudno težko. Med jetniki je nastala strašna panika. Vsi so mislili, da so jih prišli Nemci iskat za pot v Maribor. Nihče ni mogel verjeti, da bi se partizanov ugnalo v kozji rog velikih nemških celjskih garnizonov, vse patrolje, paznike in mrke zidove „Starega piskra“.

Kapele

S pomočjo OLO Krško bo KUD Kapele še v letošnji jeseni dogradilo gasilski dom in oder v Kapehah, ki bo služil ne samo gasilec in KUD, temveč vsem množičnim organizacijam, šoli in ostalim krajevnim potrebam. Les za gradnjo so darovali kmetje, gasilci in člani društva pa bodo s prostovoljnimi deli dokončali lani pričeto gradnjo. OLO Krško je s precejšnjo gmotno pomočjo zagotovil nabavo gradbenega materiala, pa tudi KZ Kapele nudi množičnim organizacijam vso pomoč. Tako bodo tudi Kapele dobile potrebne dvorane, kar so zamudile, ko niso zgradile zadružnega doma v prvih letih po osvoboditvi.

Tisti čas pa, po novem letu, ko so Nemci začeli novo besno ofenzivo na štajerskem področju, takrat, ko so tragično umirali obojeni talci na Frankolovem, takrat je krožil med ljudmi žepni časopis, ki ga je izdal mestni Partijski komite v Celju. Ta žepni časopis je nazorno popisoval akcije v „Starem piskru“ in ljudje so laže prenašali trpljenje in rane, ker jim je podvig v „Starem piskru“ dvignil pogum za upanje v moč partizanske vojske in v vodstvo Partije.

(Iz Borca št. 9)

Slednjič so se vendarle zavedli in planili na dvorišče k široko odprtim dvokrilnim vratom. Osvoboditelji so jih komaj držali, da niso takoj planili na ulico. Ko so bili vsi zbrani na dvorišču, so jih razdelili v štiri velike skupine. Vodniki — partizani so jih v polnem redu odvedli na štiri strani: proti Kozjanskemu, proti Savinjski dolini, proti Sentjurju in proti Smarju. Ujeti partizani so seveda takoj dobili orožje, pobrano posadki jetnišnice.

Doslej je akcija trajala približno pol ure. Prav tako srečno kot dotlej je potekala akcija tudi med odhodom. Preden so odšli, so partizani še porezali telefonske žice, uničili telefon in druge obveščevalne naprave. Brez posebnih težav je uspelo jetnike privedi; mimo straž in nočnih patrolj v okolico mesta. Kot je bilo javljeno pozneje, so Nemci od vseh osvobojenih jetnikov ujeli v prihodnjih dneh v okolici Petrovč samo kakih dvajset ljudi. Precejšnjo nevednost pri begu so predstavljali decembrski goli gozdovi, v katerih so celjski prebivalci še več dni po dogodku videli bele rube žensk in svetle obleke jetnikov.

Nemci so zvedeli za izpraznitve „Starega piskra“ šele ob šestih jutraj. Po kasarnah žandarmerijah, pri gestapu, povsod je zavladal strahovit poplah. Od nadrejenih forumov iz Gradca je neprenehoma zvonil telefon, gestapovski šefi so preklinjali in se jezili drug na drugega. Šef policije v Celju je izginil neznan kam. Najbrž so ga odstavili zaradi malomarnega opravljanja službe. Gestapovci so nesneli po mestu in razganjali ljudi, ki so se o tem dogodku pogovarjali. Zvedelo se je celo, da so Nemci nekaj svojih ljudi za kazen pobili. V prihodnje so gestapovci spali z orožjem pod blazino — dejanje šestih hrabrih partizanskih borcev jih je navdalo s paničnim strahom.

Tisti čas pa, po novem letu, ko so Nemci začeli novo besno ofenzivo na štajerskem področju, takrat, ko so tragično umirali obojeni talci na Frankolovem, takrat je krožil med ljudmi žepni časopis, ki ga je izdal mestni Partijski komite v Celju. Ta žepni časopis je nazorno popisoval akcije v „Starem piskru“ in ljudje so laže prenašali trpljenje in rane, ker jim je podvig v „Starem piskru“ dvignil pogum za upanje v moč partizanske vojske in v vodstvo Partije.

(Iz Borca št. 9)

Muzej nam kažejo v živi sliki preteklost naših krajev in prednamcev. V Posavskem muzeju si lahko ogledate med drugim tudi staromodno pohištvo iz prve polovice XIX. stoletja, ki ga prikazuje gornja slika

raziskovanja, saj segajo marsikateri problemi libenskega najdišča v mnogočem v okvir arheološke problematike srednjeevropskega alpskega prostora.

V letošnjem letu je Posavski muzej v Brežcah s sodelovanjem inštituta za arheologijo univerze v Ljubljani podvel prvič po vojni na Lbni nadaljnja raziskovalna dela, ki so trajala tri tedne v juliju in avgustu. Gmotno stran tega raziskovalnega dela je z vsem razumevanjem prejel Svet za kulturo in prosveto pri OLO Krško.

Ceravno v tem sorazmerno kratko odmerjenem času ni bilo mogoče podvzeti obsežnejših raziskovalnih del, so bili kljub temu pri letošnjem raziskovanju doseženi važni rezultati in položeni temelji za morebitno bodočo sistematično raziskovalno delo. Odkrite so bile tri srednjeveške gomile. Pri vseh treh gomilah srečamo skeletni pokop 2—3 oseb z dokaj bogatimi pridelki iz brona, ki so pokojniku služili kot uporabni ali pa okrasni predmeti. Posebno bogat na pridelkih je bil ženski grob v gomili A, kjer je bilo najdeno pet čolnčastih fibul (zaponk), ovrtnica iz uvoženega jantarja, lepo izdelana zapetnica in več ročnih obročkov. Zanimivost iz grobov ostalih dveh gomil pomenita dve zelo dobro ohranjeni, vzlasti fibuli, ki poleg drugih omenjenih predmetov tvorijo znanstvenikom glavno oporo za časovno opredelitev letošnjih libenskih najdb, ki jih postavljajo v leta 550—500 pred našim štetjem.

V mnogočem pa kažejo letošnje libenske najdbe sorodnost z izdelki iz nekaterih najdišč Dolenske (Smarjeta, Smihel), ki so jo v tisti dobi skorajmno gosto naseljevala ilirska plemena. Po tem bi smeli sklepati, da spadajo izdelki uporabljeni in okrasnih predmetov ilirskih prebivalcev Libne v dolenski kulturni krog in da tvorijo njegovo skrajno točko proti severovzhodu. Poleg treh gomil je šlo letošnje prizadevanje za tem, da ugotovimo število odkritih in neodkritih gomil in

tako približno ocenimo število ilirskih prebivalcev Libne. Kaže, da imamo na Lbni opravka z nad 150 gomilami; srednje velikosti, ki bi zato utegnile pripadati manjšim rodovnim skupinam. Poleg pokopov v gomilah pa smo letos na dveh mestih mogli ugotoviti plana žganja na grobišča, ki bodo starejša od skeletnih pokopov v gomilah.

Po vsem tem sodeč kaže, da je prazgodovinsko Lbno štel v času njegovega največjega vzpona okoli leta 500 pred našim štetjem 500—700 prebivalcev (danes prebiva tam okrog 30 ljudi). S tem se najdišče na Lbni tako po važnosti najdb kakor po številu prebivalcev uvršča med največje doslej znane ilirske naselbine pri nas, kakor n. pr.: svetovno znane Vače, Stično, Sv. Lucijo in druge.

V tem kratkem, začasnem poročilu sem podal samo nekaj najvažnejših rezultatov letošnjega raziskovalnega dela na Lbni, o katerem bo podrobna znanstvena študija izšla na drugem mestu. Ob vseh uspehih letošnjega raziskovanja pa ostaja še vrsta nerešenih problemov ilirske naselbine na Lbni. Stavljajo se namreč vprašanja, kako so ilirski prebivalci Libne preživeli vdor in naselitev plemena Kelto od jugovzhoda po dolini Save navzgor, ki je bil po l. 380 pred našim štetjem? Ali so bili od Kelto zavojevani ali so mogoče še nadalje živeli svobodno? V kakšnih odnosih so živeči ilirski prebivalci Libne s keltskim mestom Neviedunumom pri Drnovim na Krškem polju, ki je šlo za takratne čase ogromno število (5000) prebivalcev? Kdaj in kako se je končalo življenje ilirske naselbine na Lbni?

Vse to so vprašanja, ki jih bo mogoče rešiti na osnovi študija do danes izkopanih predmetov in pa bodočega raziskovalnega dela. Rešena pa bodo ta vprašanja razjasnila davno preteklost, življenje in bivanje nekdanjih prebivalcev snodnega Posavja in Krškega, odkritih in neodkritih gomil in

S. Škalor

Pr. pravimo se na Teden otroka

Otroci so naše največje bogastvo. Nova Jugoslavija je do sedaj pokazala s številnimi zakonj o zdravstveni zaščiti, o socialni pomoči družini, o brezplačnem šolanju, o zaščiti žene in matere ter pod., da ji je skrb za bodočnost zares prva in najvažnejša naloga. Številne družbene organizacije, kakor Rdeči križ, Zveza ženskih društev, Zveza borcev, delo pedagoških in zdravstvenih delavcev ter številna telesnovzgojna in kulturnoprosvedna društva so doslej na tem področju opravila ogromne naloge. Pionirski starejšinski sveti, društva prijateljev mladine, ženska društva, šolski in ostali odbori zdravstvenih in socialnih zavodov — vsi dajejo otrokom vse, da bi rasli v dobrih pogojih in postali dobri državljani.

Tudi letos bomo od 3. do 10. oktobra priredili **TEDEN OTROKA**. Ko ga pripravljamo, nam ljubezen do mladega rodu in odgovornost za bodočnost domovine in njenih narodov narakuje:

— da se strnemo v čim večjem številu v organizacijah, ki delujejo na področju zaščite otroka;

— da nudimo vso pomoč pri sestavljanju in uresničevanju programa te zaščite;

— da zbiramo v okviru komunalnih skupnosti vse naše gospodarske, politične in kulturne sile za uresničevanje otroške zaščite, nege in vzgoje.

V našem okraju že delujejo društva prijateljev mladine v

Krškem, Sevnici, Brestanici in na Senovem. Pripravljalni odbori v Leskovcu, Brežicah in Kostanjevici pripravljajo ustanovitve takih društev. Pionirske organizacije imamo po vseh naših šolah, družbene organizacije pa imajo poleg tega dovolj priložnosti in nalog, da sodelujejo v zaščiti otrok. Sodelujmo zato v pripravah za letošnji Teden

90 milijonov let stara okamenina

Walter Sorenson, ravnatelj ameriškega prirodoslovnega muzeja iz Kanzasa, je nedavno vodil dela pri izkopavanju okamenine ribe, ki je plavala po morju — ki se je tedaj raztezalo nad vso sedanjo severno-ameriško pokrajino Kansas. Morje nad Kansasom je po tr-

ditvah geologov izginilo pred dobrimi 90 milijoni let in pustilo za seboj tudi takšne sledove, kot je riba velikanka, katere okostje so sedaj našli v Kansasu. Okostje ribe — velikanke je slajno ohranjeno ter ga bodo prenesli v prirodoslovni muzej. (Po »Večerus«)

otroka! Združimo v teh pripravah čim večje število državljanov, ustanovimo v vsaki občini pripravljalne odbore in izdelajmo programe, kakšna pomoč je potrebna posamezni vasi, občini, mestu ali okraju. Naj ne bo Teden otroka začetek in konec naše skrbi za zaščito otrok, pač pa naj pomeni začetek široke in kar najboljši smotrne stalne skrbi za naše otroke — za našo bodočnost!

Vesti iz Krmelja in okolice

Med uspehi, ki jih je dosegel rudnik Krmelj v zadnjem času, je omembe vredno zabeležiti že tako visoko postavljeni operativni mesečni plan, ki je bil presežen za približno 8 odst. in je med najboljšimi v povojnih letih. Od julija do avgusta so popravili tudi rudniško storišče za približno 100 kg na moža. Tako znaša sedaj jarnska storitev okrog 4200 kg, kar ni malo, predvsem če pomislimo, da je glavno orodje krmeljskega rudarja še vedno kramp in lopata. Pri tem vidimo visoko zavest krmeljskega kolektiva, ki razume pomanjkanje premoaga tako v industriji kot v široki potrošnji.

Konec tedna je gostoval v Mokronogu tamburaški zbor Svobode II. iz Trbovelj, v nedeljo, 5. avgusta, pa so člani Svobode pohiteli na Malkovec in tam priredili koncert. Kon-

cert v Krmelju je vsled slabe udeležbe odpadel.

Vsled velikega povpraševanja po premogu so krmeljski rudarji sklenili, da bodo do konca leta delali vsako drugo nedeljo v mesecu normalno.

V krmeljski rudniški upravi so pred nedavnim na novo uredili sejno sobo, v katero so položili parket ter nabavili novo opremo.

-jk-

»Prav prijetno sva kramljala, dokler nisi ti odprl ust!«

KRŠKA VEČNOST

— Janez, kaj je večnost?
— Ja, menda vsemirje, ali ne?
— Ne lomi ga — večnost je samo popravljanje krškega mostu.

HUJE OD TATU

— France, ali so ti res včeraj ukradli izpred mestne kavarne kolo?
— Kaj ukradli, prijatelj! Zena mi ga je odpeljala, da bi me odvadila kavarne, kart in pijače!

Iz Krškega

Na nižjo gimnazijo v Krškem se je letos vpisalo 364 dijakov. Od teh obiskuje prvi razred 137, drugi 115, tretji 57 in četrti razred 55 dijakov.

Letos so uvedli tri prve, tri druge, dva tretja in dva četrta razreda.

V torek, 7. septembra, je bilo nabit polni dvorani kina za živno predavanje tainika LO MO Toneta Avseca o stanovskih skupnostih. Govornik je seznanil številne poslušalce z uredbo o stanovskih skupnostih, svetu skupnosti in stanovskih upravah, razložil pa je tudi, kako bodo potekle volitve stanovskih svetov. Po predavanju je odgovarjal na številna vprašanja zainteresiranih poslušalcev.

Birna vas

Ob koncu del pri vaškem vodnjaku so uprizarili v nedeljo, 5. septembra, v Brini vasi pri Sentjanju igro »Vedež«.

Nesreče in nezgode

Drago Pečnik, 12-letni sin poljedelca iz Kumrovc, je tokel po nekem naboju, ki je eksploziral in mu odtrgal tri prste leve roke.

Jože Bevc, 77-letni upokojenec iz Reštanja, je padel v sobi in si zlomil levo nogo.

Mirka Zelčič iz Krškega je povozil s premožnim naložen voz in mu poskodoval desno nogo.

Ivan Omerzo, 47-letni poljedelec iz Križi, je padel s kozolca in si zlomil hrbtenico.

Ivana Pinteriča, 43-letnega poljedelca iz Bizelske vasi, je z nožem zabodel v levo nogo sorodnik P. A.

Pepče pripoveduje...

Koma; komaj sem izprosil tale kotiček. V uredništvu pravijo, da imajo premalo prostora za veliko bolj potrebne reči, kakor pa je moje kramljanje. Zdej, ko pridno terjam zaostalo, neplačano naročnino pri naših starih bralcih in zraven zvižgam tisto lepo narodno »Micka kovačeva pila« — nič plačala. »Pa srečujem vendarle toliko zanimivega, da zares ne morem molčati.

Tistim bistrovidecem, ki se jim v Podvrhu na šolski steni prikazuje mamka božja, priporočam, da se pogovorijo s prvim zidarjem, ki ga bodo srečali, kako je, kadar se suši malta. Povsod po svetu je vlažna, le v Podvrhu bi nekateri iz navadne malte radi naredili »čudež«.

Ko sem koračil skozi Sromlje in preganjal pajčevine po želodcu, so mi v poslovalnici KZ ponudili pokvarjen kruh, slabo slanino in še bolj pokvarjeno maslo. So pa že bolj »čisti« in rodoljubni v Kalševcu pri Blanci, kjer imajo trgovino za vzor reda in čistote. Če sanitarna inšpekcija še ni videla vzorne trgovine, naj zavije mimogrede v Kalševce.

Lagati ni lepo, tako so me učili rajnka mati. K. teta iz Koprivnice pa mi je rekla, ko sem iskal njenega moža, da bi se nekaj pomenila, da ga ni doma, da dela na njivi. Pa ji je nadobudni sinko, ki še ne hodi v šolo, tako le delal: »Mama, lažetel! Atano na njivi, ata so v Krškem!« Tisto o kratkih nogah torej še vedno drži.

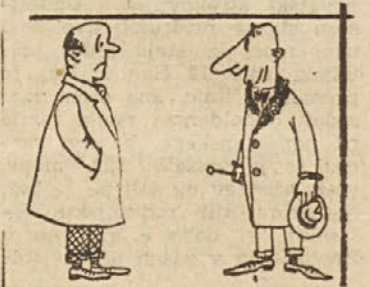
Na dopust bi rad eden mojih znancev, pa mi je oni dan potopil, da ga je njegov šef komunalne uprave hudo razirgal. Na prošnjo, ki jo je po starem birokratskem ravnanju moral vložiti, mu je komunalni pisar napisal kopico »duhovitih« opazk, kakor n. pr.: »potrebno je več spanja in manj krokanja! Kdo Vas bo za-

stopal? Morda Pepče, ali Albin? Kdo Vam je natvezil, da imate po zakonu 18 dni dopusta?»

Kopico svoje bistroumnosti pa je brunni komunale takole zaključil: »Po dostavljenem Vašem objašnjenju bo Uprava topogledno rešila Vašo prošnjo. Vse sile za socializem, manj pa za oštarije!«

Pa uganite sami, kje imajo šefi komunalihi uprav toliko časa za pisanje neumnosti. Dotlej pa na svidenje!

Vaš stari znanec
Pepče

»Pomislite, našega dimnikarja je povozil avto!«

»Da, saj pravim, pri današnjem prometu človek še na strehi ni več varen!«

V OBROKIH

»Obtoženec, tožitelj trdi, da ste mu dali pet zaušnic.«

»To ni res, tovariš sodnik. Bila je samo ena zaušnica; ker pa je tako slaboten, sem mu jo dal v petih obrokih.«

MALI RISAR

— Mamica, naš učitelj še ni kobil ni videl konja!

— Kako moreš reči kaj takega?

— Ko sem ga narisal, me je vprašal kakšna žival je to.

Objave in oglasi

RAZPIS

Okrajni zavod za socialno varovanje v Krškem razpisuje službeno mesto pri istem. Pogoj za sprejem: srednja strokovna izobrazba, ali vsaj nižja strokovna izobrazba in večletna praksa. Plača po uredbi o nazivih in plačah državnih uslužbencev. Nastop službe po dogovoru.

Podpisani Franc Dolinšek, sodavčar Krško, pre-

klicujem in obžalujem kot povsem izmišljene in neresnične očitke, ki sem jih izrekel o Franju Vučajniku, uslužbencu OLO Krško, glede njegovega zadržanja med okupacijo in se mu zahvaljujem, da mi je odpustil in odstopil od kazenskega pregona.

Franc Dolinšek, l. r.

ZAMENJAM vinograd v srednjedobnem stanju za hišo v bližini Krškega. Naslov v upravi lista.

VDOVEC, star 50 let, brez otrok želj znanstva z vdovo brez otrok, v starosti 35 do 40 let, ki poseduje hišo in vrt. Imam posestvo, ki obsega 3 in pol ha in to orne zemlje, travnika in gozda. V počev pridoje sledeči kraji: Brežice, Cerklje, Radeče in Celje. Naslov v upravi lista.

KINO BREŽICE

Od 10. do 12. septembra premiera mehiškega filma »VEDNO TVOJA«. FN 29.

Od 14. do 16. septembra premiera ameriške barvne komedije »ČUDEŽNI FIZOL«.

Od 17. do 19. septembra ameriški barvni kobiljski film »NAJBOLJŠI OD SLABIH«. FN 30.

KINO KRŠKO

11. in 12. septembra nemški film »GOSPODIČNA KASANOVA«.

15. in 16. septembra ameriški barvni film »ONSTRAN MIS-SOURIJA«.

KINO SEVNICA

11. in 12. septembra avstrijski film »IRENA V ZADREGI«.

KINO KOSTANJEVICA

11. in 12. septembra avstrijski glasbeni film »KOGAR BOGO-VI LJUBIJO«.

SEJMI

v okraju Krško:

13. septembra na Velikem Kamnu. 15. septembra na Zdoblah. 17. septembra v Boštanju in v Kapelah.

v okraju Klanjec:

15. septembra v Velikem Trgovčevu in Tuhelju.

v okraju Celje okolica:

14. septembra v Rogatu in Vitanju. 16. septembra v Smarju pri Jelšah.

Avto transportno podjetje

Vse prevozne usluge po z mernih cenah!

PREVOZ BREŽICE

Čestitamo

k slavnostnemu prazniku

»Štajerska v borbi«

SONČNA REBER

»Kako je doma, dedek?« se je oglašila Micika, ki si je kljub drobnim spominom na domačo hišo in kljub temu, da so vsa leta skoraj vsak dan govorili o njej, le ni mogla prav predstavljati ne doma, ne njegove okolice. »Kako je zdaj doma?« je vprašala še enkrat, ker ni dedek takoj odgovoril.

»Zdaj?« je vzkliknil Osojnik zateglo, počakal malo, potem pa nadaljeval prizadeto, toplo. »Zdaj cveto okoli hiše jablane in hrške, v vejah brenčče čebele in čmrlji, trava pa je že tako visoka, da bi se Anica skrila v njej. Iz vinograda diši, iz gozda pa se oglašajo kukavice. Na dvorišču brskajo in kokodakajo kokoši, koklje se sprehatjo z drobnimi piščanci, tudi kaka račka je vmes. Na klopi pred hišo črni muc zadovoljno dremle in pred njim jutro do večera. Leno je zdaj pri nas, lepo. Od nekdaj je bilo na Klopcah leno...«

»Kaj pa delajo telčki?« se je oglašila Anica, čeprav so ji veke že padle na oči.

»Telčki?« se je nasmehnil Osojnik in začel opisovati te-

ličke, krave in vole, pa veвериčke, ki se pogosto pripode iz gozda, in dolgouhe zajce, ki se tudi včasih zatečejo na dvorišče. Opisal je vrt z zelenjavo in cveticami pa sadovnjak in v njem vsako posamezno drevo, vinograd z breskvami in marelicami, gozd s kostanji in lešniki, njivo pod gozdom pa njivo pod vinogradom travnik z vrbami in jelšami...

Anica je vtem zaspala. Lizika pa je pozorno poslušala dedkov glas, ki je prebujal v njej to, kar je že skoraj utonilo v pozabo.

»Dedek, ali smo bili od nekdaj doma na Klopcah?« je vprašala, ko je Osojnik za hip obmolnil.

»Ne, nismo. Težka je bila pot na Klopce. Ej, težko...«

»Povejte dedek, povejte...«

Morda Lizika tega ni rekla, morda se je Osojnik samo zdelo, toda te besede so oživile vso tisto, kar se je zgodilo pred davnimi leti.

Kakor so mu pozneje povedali, je bil na Klopcah že prej vendar se je tam takole spominjal svo-

jega prvega obiska na tem prijaznem obisku: z materjo sta se vzpenjala po globoki poti v strm breg, dokler nista prišli v sadovnjak pod visoko češnjo, s katere je skočil — kakor da je padel z neba — neznan moški, segel materi v roko, njega po božal po glavi, potem pa jima ponudil košarico češenj. Tako debelih in rdečih dotlej še ni videl, kaj šele zohal. Z obema rokama je segel ponje.

»Le jej, Tevček!« mu je rekel neznanec spodbudno, potem pa z glavo mignil materi in ji dejal smehljaje: »Pridi, da ti pokažem tiste bukvle!«

»Kmalu prideva nazaj,« je dejala mati Tevčku in obotavljajoč stopila za možkim v gozd.

Tevček si je brez zadrege in brez strahu tlačil v usta slatne sadeže. Šele ko se jih je dodobra nazobal, se je začel ozirati naokoli. Opazil je, da stoji kar zraven še ena češnja, ki pa še ni dozorela, in da se dalje vrstijo jablane, hrške, slive in orehi. Niso bila vsa drevesa tako velika in košata kot češnja pod katero je sedel, a vsa so bila polna. Skočeval se je na noge, si natlačil češenj v žep in se odpravil na ogled po sadovnjaku. Zamikala ga je tudi hiša, ki je stala med dvema močnimi kostanjema. Kako velika je bila, in

kako se je bleščala v soncu! Tista hiša, v kateri sta z materjo stanovala spodaj v vasi, je bila manjša, umazana in okoli nje niso rasla tako močnoga drevesa (za hišo se je sušila skrivljena sliva, pred njo pa je žaloval od strele razklan oreh); sicer pa tudi prostora ni bilo za drevje, ker sta bili sosednji hiši preblizu. Tu pa je dvorišče prostorno in v bližini ni ceste, s katere bi ga mati lahko venomer podila. Pogumno je pretekel visoko travo, med katero je raslo nešteto belorumenih marjetic in drugih cvetic, ki bi ga bile ob vsaki drugi priložnosti zadržale. Ko je stal sredi dvorišča se je šele prav začudil. Koliko kokoši in nščancev, pa rac, gos in pur! Tam izpod kolarice, ki je bila tudi prostorna, pa je prihajalo vabljivo kruljenje golobov in grlic. Odhitel je v kolarico. Ko je vso vzhlel — na češnje je že davno pozabil — odkril v hlevu zajce in se spustil na lov za njimi, se je na pragu v hlev iznenada pokazala neznana ženska.

»Čigav si? Kaj delaš tu?« je presenečeno zaklicala.

Tevček se je sprva prestrašil, ko pa je videl da ga ženska gleda dolgi zvedavo kot hudo, je le odgovoril: »Tevček sem in zaice lovim.«

Ženska je stopila bliže in vpra-

šala glasno: »Kje pa imaš mater?«

»V gozdu,« je povedal Tevček prostodušno.

»Kakšnem gozdu?«

»V gozdu tam pri češnji.«

»Je sama v gozdu?«

»Ne, s stricem sta šla gledat bukvle.«

Ne da bi še kaj vprašala, je ženska odhitela iz hleva.

Tevček je počakal trenutek, potem pa se je spet zapodil za zajci. Tako dolgo jih je preganjal, dokler ni enega ujel. Stisnil ga je k sebi in stekel na dvorišče.

»Mati, mati!« je klical, da bi priklicala mater in ji čimprej pokazal svoj plen.

Kot v odgovor se je oglasilo iz sadovnjaka jezno kričanje. Se trdneje je stisnil k sebi sivega zajčka z belimi tačkami in belim gobčkom in se spustil nazdol proti češnji. Na robu gozda je zagledal mater in možkega, ki jima je dal češenj, pa tudi žensko, ki je malo prej prišla v hlev. Kričali so in jezno mahali drug proti drugemu. Tevček se je preplašen bližal. Prva ga je zagledala mati ki je bila — kar je šele zdaj opazil — vsa zajčkana. Prihitela je k njemu in ga trdno zgrabila za roko.

»Pojdi, Tevček!« je kriknila mati in ga potegnila za seboj.

Vtem je Tevčku smuknil zajček iz naročja.

»Zajček, zajček!« je zavrisnil, se iztrgal materi iz rok in skočil za zajčkom, ki jo je ucvrl v gozd proti hiši.

»Pojdiva, pojdiva!« je zaklicala mati nestrpno in skočila za Tevčkom, ga še trdneje zgrabila za roko in še odločneje potegnila za seboj.

Tevček ji je jokajoč sledil. Odtelej je čisto razmišljal o beli hiši sredi sadovnjaka, o prostornem in živahnem dvorišču pa o kolarici z golobi in grlicami in o hlevu z zajčki. Neke nedelje ga je mati peljala na konec vasi in mu pokazala prijazen hriček s še prijaznejšo domačijo.

»Vidiš, tam sva bila, tam...« Stavka ni dokončala.

Odtelej je pogosto zahaal na konec vasi in si ogledoval hišo vrh grčka. Pozneje je odkril tudi druga mesta od koder se je lepo videlo na Klopce, kakor se je imenoval tisti grček, kar je tudi kmalu izvedel. Ni minilo mnogo časa in izvedel je da je gospodar prelepe domačije njegov oče in da je tam pravzaprav njegov dom. Odtelej se je v mislih še pogostotele ukvarjal s Klopca in tudi z njihovim gospodarjem.

(Se nadaljuje)